

HRVATSKI PLANINAR

ISSN 0354-0650

GODIŠTE **116**

ČASOPIS HRVATSKOGA
PLANINARSKOG SAVEZA
izlazi od 1898. godine

1874 - 2024

150
GODINA ORGANIZIRANOG
PLANINARSTVA U HRVATSKOJ

5

SVIBANJ
2024

HRVATSKI PLANINAR

ČASOPIS HRVATSKOGA PLANINARSKOG SAVEZA

»Hrvatski planinar« časopis je Hrvatskoga planinarskog saveza. Prvi je broj izašao 1. lipnja 1898. Od 1910. do 1913. tiskao se kao podlistak naziva »Planinarski vjesnik« u časopisu »Vijenac«. Od 1915. do 1921. i od 1945. do 1948. časopis nije izlazio, a od 1949. do 1991. godine izlazio je pod imenom »Naše planine«. Časopis izlazi u jedanaest brojeva godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj).

Nakladnik

Hrvatski planinarski savez
Kozarčeva 22, 10000 Zagreb
www.hps.hr
OIB 77156514497

Pretplata i informacije

Ured HPS-a
tel. 01/48-23-624
tel. 01/48-24-142
uredhps@hps.hr

Uredništvo

Adresa elektroničke pošte
za zaprimanje članaka,
vijesti i ilustracija:
hrvatski.planinar@hps.hr

Tisak

Kerschoffset d.o.o., Ježdovec

ISSN 0354-0650

Glavni i odgovorni urednik

Alan Čaplar
alan.caplar@hps.hr

Urednički odbor

Darko Berljak
prof. dr. Darko Grundler
Damir Janton
Ivan Hapač
Faruk Islamović
Krunoslav Milas
Radovan Milčić
Robert Smolec
Damir Šantek

Lektura i korektura

Robert Smolec
Radovan Milčić

Pretplata

Godišnja pretplata za Hrvatsku
iznosi **19,90 eura (149,94 kuna)**.

Pretplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskoga planinarskog saveza HR4123600001101495742, pri čemu na uplatnici ili u obrascu za plaćanje, u rubrici »Poziv na broj«, treba biti upisan Vaš pretplatnički broj.

Godišnja pretplata za inozemstvo

iznosi 35,00 eura, a uplaćuje se na račun BIC ZABA-HR2X 25731-3253236, također uz poziv na pretplatnički broj.

Cijena pojedinačnog primjerka je 2,00 eura (+ poštarina).

Vaš pretplatnički broj otisnut je uz Vašu adresu na listiću za slanje časopisa. Nakon uplate i evidentiranja u HPS-u, na tom listiću možete vidjeti naznaku o obavljenoj uplati.

Kako se pretplatiti

Zainteresirani za pretplatu na časopis trebaju se telefonom, elektroničkom poštom ili putem web obrasca javiti u Ured Hrvatskoga planinarskog saveza (ured.hps@hps.hr, 01/48-23-624, 01/48-24-142).

Časopis se distribuira poštom, na osobnu adresu pretplatnika.

Godišnja pretplata se odnosi na kalendarsku godinu, pa novi pretplatnik nakon uplate dobiva sve brojeve tiskane u tekućoj godini. Pretplata se automatski produžuje na sljedeću godinu, do opoziva. S prvim se brojem u novoj godini pretplatnicima fizičkim osobama šalje uplatnica za pretplatu, a pretplatnicima pravnim osobama računi.

Bibliografija

Stari brojevi časopisa u PDF formatu i bibliografski pretraživač sadržaja svih dosad izdanih brojeva dostupni su na web stranici HPS-a www.hps.hr

Suradnja u časopisu

Časopis objavljuje sve vrste članaka i vijesti zanimljivih za planinare. Prednost imaju prilozi sa zanimljivim temama koji su popraćeni boljim izborom ilustracija. Slike se mogu slati elektroničkom poštom ili putem web-servisa za velike datoteke. Slike treba slati u originalnoj veličini (bez smanjivanja), ne unutar Word dokumenata. Uredništvo zadržava pravo redakture, lekture i korekture tekstova. Stavovi i mišljenja suradnika iznesena u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskoga planinarskog saveza.

212 Svečan dan na Kleku

218 Hrvatska alpinistička ekspedicija u Patagoniju

228 Intervju: Stipe Božić

234 Kako se zaljubih u Princa

Sadržaj

Članci

212 Svečan dan na Kleku

Alan Čaplar

218 Hrvatska alpinistička ekspedicija u Patagoniju

Marko Buljan

228 Intervju: Stipe Božić

Damir Šantek

234 Kako se zaljubih u Princa

Sandra Drmić

239 Planinarska kuća u Podsusedu

Zdenko Kristijan

243 Zaustavi se vjetre, pita' bih te nešto!

Sandra Drmić

247 Najviši vrhovi Male Kapele

Vladimir Volenec

Rubrike

250 Vijesti: 12. pohod po Istarskom planinarskom putu, Održani 42. Papučki jaglaci, 7. Obiteljski izlet u povodu Dana Grada Požege, 23. Pohod Romarskim putom Belec – Marija Bistrica, U CKT-u održano predavanje o Hrvatskoj alpinističkoj ekspediciji u Patagoniju

255 Kalendar akcija

256 Knjiga Planine/Mountains povodom 150. obljetnice organiziranog planinarstva u Hrvatskoj

258 Planinarska enigmatika

1874 - 2024

Tema broja

Uspon na Klek povodom 150. obljetnice organiziranog planinarstva u Hrvatskoj

Naslovnica

Planinarska svečanost 13. travnja 2024. kod planinarskog doma na Kleku, foto: Hrvoje Zatezalo

Svečan dan na Kleku

Obilježavanje 150. obljetnice organiziranog planinarstva u Hrvatskoj

Alan Čaplar, Zagreb

Usponom na Klek u subotu 13. travnja hrvatski planinari svečano su obilježili 150. obljetnicu povijesnog događaja kojim je 1874. začeto organizirano planinarstvo u Hrvatskoj. Na usponu na Klek sudjelovalo je 2000 planinara, a s njima se do planinarskog doma popeo i pokrovitelj obilježavanja 150. obljetnice organiziranog planinarstva u Hrvatskoj predsjednik Republike Hrvatske Zoran Milanović.

Uspón je započeo u 8 sati u Bjelskom, gdje su ogulinske udruge priredile ukusne kolače i okrjepu za planinare, a Puhački orkestar DVD-a Ogulin pozdravio je planinare s nekoliko svečanih skladbi. U Bjelskom i duž puta bili su raspoređeni deseci članova HPD-a Klek, planinarski vodiči HPS-a iz stanica planinarskih vodiča Karlovac, Lika i Zagreb te članovi HGSS-a iz svih krajeva Hrvatske koji su brinuli o sigurnosti svih sudionika uspona. Na vidikovcu kod planinarskog doma vodiči HPS-a dijelili su prigodne razglednice s motivom Kleka. Predstavnici HPS-a popeli su se na Klek zajedno s predstavnicima Planinske

Puhački orkestar DVD-a Ogulin na početku planinarskog puta u Bjelskom

zveze Slovenije, s kojima su dan ranije u Ogulinu održali redovni godišnji sastanak. Planinarskim putem iz Bjelskog se na Klek popeo i predsjednik

Na usponu na Klek 13. travnja sudjelovalo je čak oko dvije tisuće planinara

ALAN CAPLAR

Dolazak predsjednika Republike Hrvatske Zorana Milanovića na Klek

Republike Hrvatske Zoran Milanović sa suradnicima, u pratnji predsjednika HPD-a Klek Zdenka Trninića, gradonačelnika Grada Ogulina Dalibora Domitrovića i pročelnika HGSS Stanice

Ogulin Vedrana Salopeka. U 11 sati kod planinarskog doma okupljeni planinari srdačnim su pljeskom pozdravili dolazak predsjednika Zorana Milanovića.

MARTIN ŠOLAR
ALAN CAPLAR

Predsjednik PZS-a Jože Rovnan, potpredsjednici PZS-a Jožef Bobovšek i Martin Šolar, glavni tajnik PZS-a Damjan Omerzu i predsjednik IO HPS-a Igor Eterović na vrhu Kleka

Predsjednik Republike Hrvatske Zoran Milanović u razgovoru s predsjednikom PZS-a Jožom Rovnom i predsjednikom HPS-a Darkom Berljakom u planinarskom domu Klek

Mnoštvo kod planinarskog doma Klek

Prigodno obraćanje predsjednika HPS-a Darka Berljaka

URED PREDSEDNIKA RH

U kratkom programu kod planinarskog doma na Kleku okupljene planinare i predsjednika Republike Hrvatske pozdravili su predsjednik HPD-a Klek Zdenko Trninić, predsjednik Hrvatskog planinarskog saveza Darko Berljak, predsjednik Planinske zveze Slovenije Jože Rovani i gradonačelnik grada Ogulina Dalibor Domitrović. »U 150 godina protegnutih kroz tri stoljeća, kroz šest država i tri društveno-politička uređenja ne samo da smo opstali već smo i velik nacionalni savez s preko 340 planinarskih udruga i preko 40 tisuća članova. Postigli smo vrijedne rezultate, a posebno smo ponosni što smo kao volonteri korisni i široj društvenoj zajednici. Kod obilježavanja svih okruglih obljetnica u našoj državi pokrovitelji su uvijek bili naši predsjednici; 1994. Franjo Tuđman, 2004. Stjepan Mesić, 2014. Ivo Josipović i ove godine to je Zoran Milanović, te vam se na tome zahvaljujemo, a posebno što je došao k nama na Klek«, rekao je predsjednik Hrvatskog planinarskog saveza Darko Berljak.

Predsjednik Zoran Milanović s planinarima je pratio prigodni program kod planinarskog doma na Kleku

Nakon pozdravnih riječi, u blizini planinarskog doma Klek Hrvatska gorska služba spašavanja izvela je atraktivnu pokaznu vježbu, uz sudjelovanje helikoptera Hrvatske vojske. Uz vodstvo planinarskih vodiča HPS-a i osiguranje članova HGSS-a na vrh Kleka popelo se više stotina zainteresiranih planinara, a nakon silaska u Bjelskom ispod Kleka organiziran je besplatan ručak i druženje uz glazbu. Velik broj planinara posjetio je i razgledao Alpinističku zbirku Zavičajnog muzeja u Ogulinu, kao i posebnu prigodnu izložbu povodom 150 godina hrvatskog planinarstva.

Planina Klek ima posebno mjesto u svijesti naših planinara, ali je značajna i u hrvatskoj povijesti. Još u 17. stoljeću, prije 335 godina, znameniti erudit iz Slovenije Johann Weichard Valvasor prikazao je Klek kao impozantnu hridinu i nazvao je »mons Klyek«. Francuski istraživač Belsazar Hacquet krajem 18. stoljeća u svojim djelima spominjao je biljke ubrane na Kleku. Saski kralj Friedrich August II na Klek se popeo dva puta, a 1838. u pratnji mu je bio Josip Jelačić, poslije hrvatski ban. Klek su pohodili

Helikoptersko spašavanje nesrećenog penjača na pokaznoj vježbi Hrvatske gorske službe spašavanja

Helikopter Hrvatske vojske nad stijenom Kleka tijekom pokazne vježbe HGSS-a

mnogi istaknuti znanstvenici, posebice botaničari, a Ljudevit Schlosser toliko je bio povezan s tom planinom da mu je u 19. stoljeću bečki dvor dodijelio titulu viteza Klekovskog. Klek je za hrvatske planinare međutim osobito važan kao

mjesto gdje je prije točno 150 godina, u proljeće 1874., inicirano osnivanje planinarske organizacije. Već u jesen te godine u Zagrebu je osnovano Hrvatsko planinsko društvo (HPD), čime su Hrvati postali deveti narod svijeta i prvi u ovom

Predsjednik HPS-a Darko Berljak, predsjednik PZS-a Jože Rovani, predsjednik NO HPS-a Hrvoje Kraljević, predsjednik RH Zoran Milanović, pročelnik HGSS Stanice Ogulin Vedran Salopek i predsjednik HPD-a Klek Zdenko Trninić prate pokaznu vježbu HGSS-a

ALAN ČAPLAR
ROBERT BILANDŽIJA

Srdačan razgovor s predsjednikom Republike Hrvatske Zoranom Milanovićem na Kleku

dijelu Europe sa svojom planinarskom udrugom. Klek se zbog svoje povijesne uloge i značaja često naziva kolijevkom hrvatskog planinarstva a stilizirani obris njegove stijene nalazi se u znaku i zastavi Hrvatskog planinarskog saveza.

Uspon prema vrhu

Uspon na Klek organizirali su Hrvatski planinarski savez i HPD Klek iz Ogulina uz potporu Grada Ogulina i Hrvatske gorske službe spašavanja. Svim sudionicima ovaj planinarski događaj ostat će u trajnom sjećanju.

Uz organiziranu regulaciju prolaska na svim težim mjestima na putu, na vrh Kleka (1182 m) popelo se više stotina planinara iz svih krajeva Hrvatske, Slovenije i drugih zemalja

Hrvatska alpinistička ekspedicija u Patagoniju

Uz 150. obljetnicu organiziranog planinarstva u Hrvatskoj

Marko Buljan, Rijeka

Patagonija je pojam koji svakog penjača asocira na nešto praktički nedostižno. Uvijeni tornjevi granita i leda u zemlji konstantnih oluja, igralište na kraju svijeta rezervirano samo za najbolje alpiniste – tako izgleda uobičajeno viđenje toga područja u našoj penjačkoj zajednici. Takva reputacija nije nastala slučajno: Patagonija nipošto nije mjesto gdje se mogu naći pristupačni alpinistički usponi, ali znatan dio te mističnosti i zloglasnosti proizlazi iz jednostavne činjenice što nitko iz Hrvatske dosada nije tamo penjački djelovao ni ostvario zapaženiji alpinistički uspon. Sve što o Patagoniji znamo, saznajemo iz filmova, knjiga i alpinističkih news portala, a njih pišu i snimaju svjetski poznati alpinisti!

Bi li tamo imali što tražiti obični smrtnici poput nas, pitanje je koje nas sve kopka. Odgovore bismo rado saznali iz prve ruke.

Kad je Boris Čujić spomenuo da se bliži 150. obljetnica organiziranog planinarstva u

Hrvatskoj i da bismo za tu prigodu mogli organizirati neku zanimljivu ekspediciju, Patagonija se nametnula kao očit izbor. Plan je nastao – gdje drugdje nego kod Dinka u Paklenici, nakon uobičajenoga penjačkog dana, a tim se formirao u trenu – ekipa prisutna na večeri i njihovi redoviti penjački partneri.

Za takve je akcije presudno imati partnere u navezu koji su zajedno proveli jako mnogo dana u velikim stijenama i planinama. Tako je formiran naš sedmeročlani tim. Bilo je to šaroliko društvo penjača iz Varaždina, Zagreba, Rijeke i Pule, raznih životnih dobi, ali dovoljne razine iskustva za suočavanje s ozbiljnim organizacijskim i penjačkim izazovima. HPS je prihvatio inicijativu i plan ekspedicije, priredili smo sve što je potrebno te smo sredinom siječnja ove godine krenuli na put u daleku Patagoniju.

Koliko je Patagonija zapravo daleko i zašto je tako poznata u alpinističkoj zajednici? Riječ je o veoma prostranom području na krajnjem

Na putu za El Chalten

MARKO KALČIĆ
IVAN VITEZ

Penjanje u dolini iznad Chaltena

Sportsko penjanje u blizini Chaltena

jugu Južne Amerike, koje dijele Argentina i Čile, od rijeka Barrancas i Colorado na sjeveru do najjužnije točke kontinenta u Ognjenoj Zemlji. Većinu toga područja čine beskrajne ravnice, no na zapadu iz stepe dramatično izbijaju Ande. U Patagoniji Ande ne dosežu imponzantne visine; najpoznatiji vrhovi visoki su tek 3400 metara. Međutim, ono što desetljećima privlači alpiniste iz cijelog svijeta jesu surovi oblici tih planina – vertikalni granitni tornjevi s tisuću metara visokim stijenama, nerijetko okovani u led što ga nalijepe olujni vjetrovi koji tjednima pušu bez prestanka. Budući da se Patagonija nalazi na razmjerno uskom komadu kopna između Tihog i Atlantskog oceana, daleko na jugu, gdje se osjeća i utjecaj Južnog oceana oko Antarktike, to područje ima klimu jedinstvenu po čestim i naizgled neprestanim olujama i jakim vjetrovima. Udaljenost od civilizacije, teški vremenski uvjeti

i krajnje zahtjevne planine dale su Patagoniji mitski status, a sama ljepota stijena i penjačka kvaliteta smjerova čine ih osobito privlačnima za sve naraštaje alpinista. Mnogo je tu imponzantnih vrhova, a najpoznatiji su i poviješću najbogatiji Cerro Torre i Cerro Fitzroy u blizini gradića El Chaltena te Torres del Paine u istoimenom nacionalnom parku.

Upravo je gradić El Chalten bio naša baza. Do njega smo stigli nakon dva dana putovanja. Kao najbolje ishodište za uspone u masivima Cerro Torre i Fitzroy, nekadašnje selo na kraju svijeta razvilo se u pravi turistički centar, s mnoštvom hostela, hotela, restorana, kafića, dućana te stotinama planinara i penjača iz cijelog svijeta. Nije to više netaknuta divljina o kojoj su pisali pioniri patagonijskog alpinizma. Ali gubitak romantičnosti doživljaja dobitak je na komforu i logističkoj jednostavnosti – Chalten ima sve što

MARKO BULJAN
MARKO BULJAN

Početak puta za Niponino

Prelazak preko rijeke u dolinu Cerro Torre

MARKO BULJAN

Lago Sucia ispod masiva Fitzroy

penjaču treba da na miru čeka sljedeći prozor dobrog vremena i pošteno obnovi svoje snage nakon povratka iz planina.

A dobrog smo se vremena stvarno načekali! Znali smo da je vrijeme u Patagoniji uglavnom loše, ali ništa vas ne može pripremiti na tako uporan i jak vjetar. Nalik na našu buru, onu u veljači, ali koja puše tjednima, svaki dan, od jutra do mraka, bez prestanka. U planinama bude popraćena i snijegom. U takvim bi se uvjetima bilo suludo penjati. Srećom, u dolini Chaltena padaline su rjeđe, pa smo uspijevali dane iskoristiti za sportske aktivnosti. Okolica gradića obiluje sportskim penjalištima, boulderima i mogućnostima za kraća planinarenja na niže vrhove, tako da nije bilo opasnosti da »zahrđamo«.

Navečer, kad konačno padne mrak, a to je na dalekom jugu u vrhuncu ljeta tek oko 22:30, većina se penjača okuplja u Frescu. Slovenci, Francuzi, Amerikanci, Hrvati... Patagonijski veterani i oni koji su ovdje prvi put, svi zajedno čekaju da oluja prođe i dogovaraju sutrašnje penjanje. Posebna atmosfera!

Iako je »bura« svakodnevno dosežala brzinu od stotinu kilometara na sat, vrijeme u Chaltenu ipak prođe brzo i ugodno, a nakon tjedan dana čekanja ukazao se konačno prvi prozor dobrog vremena. Jedan dan savršenog vremena i dva dana prihvatljivog vremena u prognozi značili su da je vrijeme za akciju! U skladu s predviđenim trajanjem dobrog vremena, kao prvi cilj odabrali smo dva vrha u dolini Cerro Torre čije 400-metarske stijene omogućuju idealan uvod u patagonijski penjački svijet. Ivek, Škalec, Marko i ja naumili smo na Aguja de la Medialuna, a Čuja, Elvin i Čorko na El Mocho. Vrhovi su jedan pored drugoga, nalaze se ispod legendarnog Cerro Torrea, a do se njih se pristupa s lokacije Niponino, pogodne za postavljanje šatora. Iz Chaltena do Niponina potreban je jedan cijeli dan pristupa, nekih 20-ak kilometara hoda s ruksacima od 20 kilograma, preko nabujale rijeke, ledenjaka, kršljivih morena i sipara. Prava pustolovina! Prvotni je plan bio da na pristup do Niponina krenemo dan prije, po lošem vremenu, kako bismo se mogli početi penjati sljedeći dan, kad bude najbolje vrijeme. Bili smo već spremni za polazak, no u posljednji trenutak zaključujemo

MARKO BULJAN

Pristup do smjera

MARKO BULJAN

Logor Niponino

Penjanje na Aguja de l'S

Granitne pukotine na Aguja de l'S

MARKO KALČIĆ

da nije baš blistava ideja dan prije penjanja hodati osam sati po olujnom vjetru i kiši. Prognoza ionako predviđa tri lijepa dana; jedan možemo provesti na pristupu! Tako smo na put prema Niponinu ipak nakanili krenuti dan poslije, u dobrom društvu slovenskih i francuskih penjačkih kolega. Bio je to prvi dan prognoziranoga lijepog vremena otkad smo došli. Konačno smo prvi put trebali izbliza vidjeti planine koje napamet znamo s fotografija – već smo samo zbog toga bili motivirani do neba! Međutim, ujutro, kad smo trebali krenuti na uspon, doživjeli smo teško razočaranje – suprotno svim prognozama, probudili su nas magla, kiša i vjetar. Krenuli smo prema stijeni u nadi da će se uvjeti popraviti, ali uzalud. U novom izdanju prognoze rasplinula su se sva obećanja o dobrom vremenu, pa smo teške duše krenuli na dug put natrag u Chalten. Tješili smo se da je to sastavni dio pravoga patagonijskog doživljaja, ali bila je to slaba utjeha.

Ponovno su slijedili dani s olujnim vjetrom, ali i s kišom. Borisu, Elvinu i Čorku isteklo je vrijeme i morali su se vratiti kući. Ostali smo

MARKO KALČIĆ

Lijepo penjanje na Aguja de l'S
Borba s hladnoćom na Aguja de l'S

Ivan, Marko, Škalec i ja. Održavali smo formu na stijenama u dolini i nakon tjedan dana dočekali novu priliku. Ovaj nam je put prognoza dala naslutiti da imamo jedan poludobar dan za pristup, jedan dobar dan za penjanje i jedan poludobar za silazak. Ponovno smo krenuli u Niponino, gdje smo strateški bili ostavili nešto opreme da nam sljedeći put pristup bude lakši. Novi je plan bio ispenjati predivni Aguja Saint-Exupery, ali morali smo ponovno razmisliti kad smo iz kampa vidjeli da je oluja dan prije prekrila stijenu debelim slojem novoga snijega! Ipak ćemo riješiti dugove – Ivek i Škalec uputit će se na El Mocho, a Marko i ja na Aguja de la Medialuna.

Ovaj smo put imali više sreće i došli smo u prvi doticaj s patagonijskom stijenom. Nema se što više reći nego da su glasine opravdane: Patagonija je penjački raj... kada vrijeme surađuje!

Vrijeme je ovaj put odlučilo surađivati do samoga kraja uspona, kad se nebo naglo zacrnilo,

MARKO BULJAN

vjetar podignuo i snijeg počeo padati samo stotinjak metara od našeg vrha. Bili smo samo 50 metara od vrha, ali procijenili smo da je izlazak na vršni greben u takvim uvjetima previše riskantan te smo se počeli spuštati po užetu dok vjetar još nije za to bio previše jak. Ivek i Škalec bili su taman dovoljno zaklonjeni da su uspjeli ispenjati svoju stijenu do vrha prije nego što su krenuli u silazak. Nakon povratka u Chalten nagradili smo se nikad finijim burgerom.

Do kraja svojeg boravka u Patagoniji imali smo još jednu priliku za odlazak u planine. Budući da su bila samo 24 sata dobrog vremena između dviju oluja, odabrali smo vrh Aguja de l'S u masivu Fitzroy. Vrh s najkraćim pristupom, jedan od rijetkih koji su izvedivi u jednom danu iz grada i natrag – jedina opcija kad je na raspolaganju samo jedan dan dobrog vremena. Najkraći pristup znači šest sati brzog hoda i 2000 metara visinske razlike, što bi bilo gdje u Alpama bio jedan od najduljih! Ali penjanje u Patagoniji očito zahtijeva skok na svaku pruženu priliku i brzinu u

izvedbi. Krenuli smo iz Chaltena u 3 sata ujutro, pošto je dan prije kiša padala do 22 sata. Kiša u Chaltenu znači snijeg u planinama. S prvim smo svjetlom vidjeli da je smjer prekriven novim snijegom, ali smo unatoč tome odlučili probati, pa dokle došli – došli. Smjer ipak nije tako težak, 450 metara maksimalne težine 6a, pa smo vjerovali da ćemo se moći penjati čisteći snijeg s hvatišta. Tako je nekako i izgledalo – smjer koji je inače razmjerno pristupačan, zatekli smo u zahtjevnim uvjetima: ili su pukotine bile pune snijega, ili je curila voda. Ali konačno je bilo toplo i sunčano, a tu i tamo našla se i neka dužina koja je bila suha. Te su bile pravi gušt za penjanje! Takvo penjanje, na takvoj stijeni, u takvom ambijentu, to je scena iz snova!

Pred vrhom su nam neki oblaci i hladni vjetar htjeli pokvariti dan, ali nisu uspjeli. Nakon gotovo četiri tjedna borbe s uvjetima stajali smo sva četvorica na patagonijskom vrhu usred masiva Fitzroy! Doduše, ne istovremeno, nego jedan po jedan, jer je vrh suviše uzak i šiljast da bi mogao

Vršni dio Aguja de l'S

MARKO BULJAN

Na vrhu Aguja de l'S

primiti više od jedne osobe. Trenutak i mjesto za pamćenje, ponovilo se još tisuću puta!

Na silasku nas je, naravno, prala kiša iz nove oluje te smo se vratili u Chalten nakon neprekidna

Cerro Torre

IVAN VITEZ

Uspon na El Mocho

MARKO BULJAN

Članovi Hrvatske alpinističke ekspedicije Patagonija 2024.

22 sata u pogonu. Bili smo preumorni za burger, ali sutradan smo se počastili argentinskim *steakom*.

Time je završio naš četverotjedni boravak u Patagoniji. Vrijeme nas definitivno nije mazilo, bilo je loše čak i za patagonijske standarde. Uvjeti su bili dobri prije nego što smo došli i popravili su se na dan kad smo krenuli doma. Jednostavno smo kupili aviokarte u krivom terminu, ali to se ne može predvidjeti. Unatoč tome, uspjeli smo ispenjati najviše što je u tim zahtjevnim uvjetima bilo moguće, vidjeli smo prelijepe planine i doživjeli prvorazredne pustolovine. I ono bitno: naučili smo sve što treba znati kad sljedeći put dođemo – a vratit ćemo se!

Članovi ekspedicije

- Boris Čujić, PDS Velebit
- Igor Čorko, PD Ravna Gora (AO Varaždin)
- Ivan Vitez, PD Ravna Gora (AO Varaždin)
- Siniša Škalec, PD Ravna Gora (AO Varaždin)
- Elvin Sindičić, Riječki alpinistički klub
- Marko Buljan, Riječki alpinistički klub, Alpinistički klub Put
- Marko Kalčić, PD Glas Istre

Ispenjani smjerovi

- Aguja de l'S – Cara Este (6a, 30°, 450 m) – Ivan Vitez, Marko Buljan, Marko Kalčić i Siniša Škalec
- El Mocho – Frader Pisafe (6c+, 400 m) – Ivan Vitez i Siniša Škalec
- Aguja de la Medialuna – Rubio y azul (6c, 350 m) – Marko Buljan i Marko Kalčić – odustali 50 m ispod vrha zbog loših uvjeta
- Paredon de los condors – Sextuple (7a, 150 m) – Ivan Vitez, Marko Buljan, Marko Kalčić i Siniša Škalec
- Paredon de los condors – Maia (6c A0, 150 m) – Marko Buljan i Marko Kalčić

Hvala na potpori

- Hrvatski planinarski savez
- Plodine
- Rio projekti
- Riječki sportski savez
- JGL
- Dogma nekretnine
- Iglu šport
- Garmin
- Općina Medulin
- Dogma socks
- Radni sati

1874 - 2024

Intervju: Stipe Božić

Damir Šantek, Zagreb

Ujedno je i teško i lako odgovoriti na pitanje tko je Stipe Božić. Njegova su područja interesa raznovrsna, no ipak, sva su uklopljena u jednu zajedničku sliku čovjeka i planine, nekoga tko je naučio živjeti s planinom i ne opirati joj se, nego uvijek pronaći zajednički jezik s njom. I baš zato u tom odnosu nikad nije bilo ni dobitnika ni gubitnika. I upravo je zato Stipe i danas čvrsto objema nogama na zemlji, još uvijek je ovdje među nama i nesebično putem fotografija, filmova, predavanja, knjiga i razgovora dijeli svoja iskustva sa svima kojima je do toga stalo. Tek negdje u dnu oka može se nazrijeti ili možda samo pretpostaviti sjeta za svim tim bezbrojnim, neponovljivim trenutcima, za prijateljima koji su ostali negdje daleko, zamećeni u snijegu, i za životom kakav je danas teško, zapravo, nemoguće ponoviti.

No ipak, da se prisjetimo svih tih trenutaka koji su obilježili njegov život, ali i hrvatsko planinarstvo i alpinizam. Rezultati ga svrstavaju među najuspješnije hrvatske i svjetske alpiniste. Popeo se na tri najviša vrha na svijetu: Mount Everest (8848 m), K2 (8611 m) i Kanchenjugu (8586 m). Stajao je i na najvišim vrhovima svih sedam kontinenata: već spomenutom Mount Everestu (Azija), Aconcagui (Južna Amerika), Mount McKinleyu ili Denaliju (Sjeverna Amerika), Kilimandžaru (Afrika), Mount Vinsonu (Antarktika), Elbrusu (Europa) i Mount Kosciuszku (Australija).

Kao speleolog, spustio se 1395 metara duboko pod zemlju u Lukinoj jami na Velebitu, a ako se uzme ta dubina ispod površine zemlje i visina Mount Everesta, onda iz zbroja proizlazi da drži svojevrstan svjetski rekord od premašenih 10.000 metara visinske razlike. S jednom je

Stipe Božić na Mount Everestu 1979.

međunarodnom ekspedicijom na skijama stigao i na Sjeverni pol.

Na svojim je putovanjima snimio mnoštvo uspješnih fotografija i izlagao na zajedničkim i samostalnim izložbama, a fotografije su mu bile uvrštene na izložbu »Hrvatska fotografija od tisućudevetstopedesete do danas«, održanu u Muzeju suvremene umjetnosti u Zagrebu. Autor je brojnih novinskih članaka, feljtona, kalendara te knjigâ »Put na vrh svijeta«, »Sedam vrhova«, »Svete planine svijeta«, »K2, trijumf i tragedija«, »San o Everestu« i »Penjačevi zapisi«. Ovih dana iz tiska izlazi i reprezentativna knjiga »Planine«, posvećena 150. obljetnici organiziranog planinarstva u Hrvatskoj, koju su uredili Stipe Božić i Alan Čaplar.

Profesionalnom kamerom snimio je na kilometre filmskog i videomaterijala u najnepoznatijim dijelovima svijeta. Čak je dvaput snimao na samom vrhu Mount Everesta, što dovoljno govori o iznimnoj volji da vrhunski rezultat približi drugim ljudima. Režirao je više od 120 dokumentarnih filmova u okviru dokumentarnih serija »Sedam vrhova«, »Dubine, krš i more«, »Planine Hrvatske«, »Pustinje svijeta«, »Nazovi 112« i »Let nad Hrvatskom«, koji su prikazani na Hrvatskoj televiziji. Sudjelovao je na mnogim međunarodnim filmskim festivalima. Na Filmskom festivalu u Trentu 1999. njegov je film »Retacent Wall« osvojio Srebrni encijan za najbolji sportski dokumentarni film, a film »Dhaulagiri Express« nagrađivan je na filmskim festivalima u Italiji, Slovačkoj i Austriji.

Koliko Vas je odredilo rođenje u Zavojanama, ispod kamenih goleti, i koliko ste se zapravo svih tih godina uopće odmaknuli od dječaka kojem je bilo zabranjeno penjati se po okolnim planinama?

Od nekadašnjeg dječaka iz Zavojana poprilično sam se odmakao jer sam htio vidjeti što se sve krije iza vrhova koji su zaklanjali pogled na daljine.

Mislite li da bi Vaš životni put bio drukčiji da ste se rodili u Splitu, Zagrebu ili Grazu?

Vjerojatno bi bilo drukčije, jer da sam se rodio u gradu, imao bih mogućnost biranja

Stipe Božić na usponu na K2

između drugih sportova, na primjer, jedrenja ili vaterpola. Planinarenje i alpinizam bili su mi prihvatljivi zbog troškova i vremena.

Vi ste alpinist, gorski spašavatelj, snimatelj i autor filmova, pisac i još svašta drugo. Kad biste to morali poredati po važnosti, kako biste to učinili i zašto?

Prvenstveno sam alpinist jer mi je upravo alpinizam omogućio da postanem snimatelj, redatelj i član HGSS-a.

Velik je broj alpinista život završilo u planinama i njihove priče nikad nisu ugledale svjetlo dana. O mnogim su alpinistima pisali drugi jer sami to nisu doživjeli ili nisu znali prenijeti na papir. Vi ste autor nekoliko uspješnih knjiga. Kad ste shvatili, prelomili i na neki način odustali od

traženja novih, neizvjesnih uspona, što je rezultiralo drugim, drukčijim postignućima?

Već na početku svoga bavljenja alpinizmom primijetio sam da novinari o našim uspjesima nevjesto pišu i preuveličavaju ih. Zato sam odlučio pokušati pisati o našim usponima. Najviše se to vidjelo prilikom mojeg izvješćivanja s ekspedicije na Mount Everest, kada sam iz baznog logora slao rukopise i filmove za Slobodnu Dalmaciju. U vrijeme prije interneta odjek tih zapisa bio je iznad svih očekivanja. Ljudi su jedva čekali sljedeći nastavak uzbudljive priče s najviše planine svijeta.

Jesu li te ekstremne situacije i uvjeti upravo mjesta na kojima se čovjek najviše vraća svojem ishodištu, svojem bitku, instinktu, najbliže onoj drevnoj životinji iz vremena kad smo živjeli u skladu s prirodom, koju danas tako »vješto« uništavamo?

Čovjek se u ekstremnim uvjetima na planini ponaša prema prirodnim zakonima. Sve što učinimo u tim uvjetima korisno je i na planini nema prenemaganja ili izmotavanja. Primjerice, ako je na meni red da zabijem ključni klin, ja to moram i učiniti, inače se neće moći penjati dalje.

Tada do izražaja dolazi timski rad, jer možete biti najbolji penjač na svijetu, ali ako ne »igrate« u timu, beskorisni ste, i to se odmah vidi.

Kad ste se prvi put popeli na Mount Everest snimljena je jugoslavenska zastava okrenuta naopako. To je tad izazvalo brojne kontroverze, koje se vuku i danas. Je li to bilo namjerno ili slučajno?

Ne bih htio uzimati »zasluge« koje mi ne pripadaju. Dogodilo se to slučajno, jer dok sam vezivao zastavu o cepin koji je ležao na snijegu, nisam pazio na redoslijed boja. Nakon toga imao sam mnogo neugodnosti, ali spasilo me je to što je i Stane Belak - Šrauf također imao podignutu zastavu s bojama crven-bijeli-plavi. Postoji i anegdota vezana uz tu zastavu. Svaki put kada bi tadašnji Planinarski savez Hrvatske izdavao neke tiskovine u kojima bi trebao prikazati zastavu s vrha, tadašnji tajnik Saveza Nikola Aleksić zvao bi me i molio da mu pošaljem onaj dijapozitiv na kojem je zastava na vrhu malo »zgrišpana«, pa se u prvi mah ne vidi ta moja »greška«. Tako je bilo sve do 1989., kada je ponovno izlazila neka tiskovina, pa me je naš dragi Nikola, kojeg smo

Na vrhu Manaslua 1984.

Hrvatska zastava na Mount Vinsonu, najvišem vrhu Antarktike

od milja zvali Ale, nazvao i rekao da mu treba slika s vrha.

– Dobro, šaljem ti »onu« sliku, kao i obično – rekao sam.

– Ne. Šalji mi onu na kojoj se lijepo vidi zastava.

Nasmijao sam se i poslao mu taj dijapozitiv.

Vaš neumoran duh vukao Vas je dalje, u nove izazove, kao što su usponi na najviše vrhove kontinenata, ekspediciju na Sjeverni pol... Je li Vam ostao neki cilj koji ste željeli postići, a niste stigli?

Imao sam neizmjernu sreću stajati na najvišim vrhovima svih kontinenata te na mnogim drugim geografskim širinama, dužinama, visinama i dubinama, i to snimati. Želio sam i više od toga, popeti se na druge po visini vrhove svih kontinenata. Nije mi to uspjelo jer na drugi po visini antarktički vrh, Mount Tyree, zbog niza nesretnih okolnosti nikako nisam uspio otići. Kad smo moj penjački partner Viki Grošelji i ja nakon uspona na Mount Vinson htjeli otići i na

Mount Tyree, nedostajalo nam je po 2000 dolara za avion koji bi nas prebacio u njegovo podnožje. Htio sam to učiniti i u to vrijeme s jednim od najboljih penjača svijeta, Tomažom Humarom, ali on se strašno ozlijedio na gradilištu svoje nove kuće. Posljednji je pokušaj trebao biti s mojim sinom Joškom, ali nažalost, on je smrtno stradao u prometnoj nesreći.

Mislite li da biste postigli takve uspjehe i napravili takvu karijeru da sa sobom niste nosili kameru, i biste li uopće imali priliku za to?

Bez kamere sigurno ne bih postigao mnogo izvan alpinizma. Upravo su me snimke s vrha svijeta i novinski članci odveli u svijet medija, gdje sam mogao raditi ono što volim.

Život u planinama donosi i neke od najljepših životnih trenutaka. Možete li s nama podijeliti neke od njih?

To su, dakako, stajanja na najvišim vrhovima svijeta. Prvi Hrvat na Mount Everestu, K2, i Kanchenjungi, kao i stajanje na najvišem

Uspon u stijeni El Capitana (NP Yosemite u Kaliforniji, SAD)

vrhu Antarktike. Biti tako visoko i daleko, često u prvenstvenim smjerovima, uzvišen je trenutak, pogotovo kad se zna da dolazim s jadranske obale, iz Hrvatske.

Smrt je, nažalost, čest pratitelj alpinista na usponima po takvim teškim uvjetima i na velikim visinama. Kakav je osjećaj, što sve prolazi kroz glavu kad se spustite u bazni logor, a netko od ljudi s kojima ste dijelili sve ostao je zauvijek negdje visoko gore?

Pedeset posto mojih prijatelja ostavilo je kosti u planinama, najviše u Himalaji. Izgubiti prijatelja na nekoj ekspediciji šokantan je događaj, za koji u tom trenutku misliš da ga nećeš moći nikada zaboraviti. Nakon takvih, tragičnih događaja uvijek

sam govorio kako se nikada više neću vraćati u te pogibeljne predjele. Ali čovjek se s vremenom regenerira i nastavi razmišljati o novim izazovima.

Penjali ste se s brojnim velikanima alpinizma. Tko Vam je od svih njih ostao najviše urezan u sjećanje?

Najviše sam se penjao s Vikijem Grošeljem iz Slovenije. Više od 50 godina partneri smo pri usponima na najviše vrhove svijeta. Vjerojatno smo osamdesetih i devedesetih godina prošlog stoljeća bili najbolji penjački par na svijetu.

Kao snimatelj, na usponima ste uvijek nosili težu opremu od ostalih alpinista, ali time ste i sebi i drugima pružili jedan drugi doživljaj tih planina. Kakav je to osjećaj skrbiti se o sigurnosti, penjati se, ali i snimati u takvim ekstremnim uvjetima? Gdje je granica sigurnosti i želje za nekim kadrom i dobrom snimkom?

Uvijek sam trebao vagati između sigurnosti i želje da snimim što bolje i više. Pritom je trebalo imati i razumijevanja kod ostalih članova ekspedicija. Nasreću, potpora mojih penjačkih partnera bila je izvrsna, pa sam sretan što sam mogao ostvariti gotovo stotinu dokumentarnih filmova o planinama.

Uz to što ste snimali, Vi ste i redatelj većine svojih filmova. Koliko je lakše uskladiti te dvije uloge, jer u svakom trenutku možete upravljati cijelim procesom, nego kad biste bili samo snimatelj ili samo redatelj?

Primanje jedne od brojnih filmskih nagrada

Stipe Božić na Monte Rosi (u pozadini Matterhorn)

Više je prednosti i nedostataka. U te sam procese nastojao uključiti što više vanjskih suradnika, koji su mi davali dragocjene savjete.

Kakva je po Vašem mišljenju budućnost alpinizma, općenito u svijetu, ali i u Hrvatskoj? Velik je dio vrhova i stijena ispenjan. Što i kamo dalje?

Alpinizam se nekoliko puta nalazio u takozvanim krizama, ali nove su generacije uvijek nalazile nove izazove. Iako su najviši vrhovi svijeta, pa i njihovi grebeni i stijene, već »osvojeni«, još je bezbroj mogućnosti za prvenstvene uspone u najvišim gorjima svijeta.

Kako gledate na »turističke« uspone na najviše vrhove svijeta? Je li sve to izgubilo svoju draž ili je to zapravo normalan proces, kao i u svim drugim vidovima društvenog života? Danas je lakše nego ikada popeti se na Mount

Everest. To je mjesto postalo odredištem svojevrsnoga ekshibicijskog turizma za bogate ljude. Kakav je Vaš stav o tome?

Kako su koncem 19. stoljeća ispenjani najviši alpski vrhovi, i to uz pomoć lokalnih vodiča, tako se i danas sve više množe agencije koje vam nude uspone na najviše vrhove svijeta, uglavnom na Mount Everest. Tome su sigurno pridonijeli mediji, a pogotovo visokobudžetni filmovi, internet i televizija. Osim toga, sve je više bogataša na Zapadu koji se usponom na najvišu planinu svijeta podižu na ljestvici društvenih vrijednosti. Unatoč tome, to je i dalje rizičan uspon jer planina je jednako visoka, strma i zahtjevna, sa svojim čudljivim vremenom. Naravno, uz pomoć iskusnih Šerpa, koji planinu opreme fiksnom užadi od podnožja do vrha i koji svojim klijentima nose opreme, hrane i kisika koliko im god treba, uspon je kudikamo lakši i sigurniji, tako da se takvi usponi sve više nazivaju ekstremnim turizmom.

Kako se zaljubih u Princa

O Slavku Tomerlinu i Putu Malog princa

Sandra Drmić, Đakovo

»Tko kroči ovom stazom neka javi je li počeo vjerovati u čuda kao i mi koji i dalje otkrivamo uvijek iznova nešto do sad neviđeno.«

Slavko Tomerlin

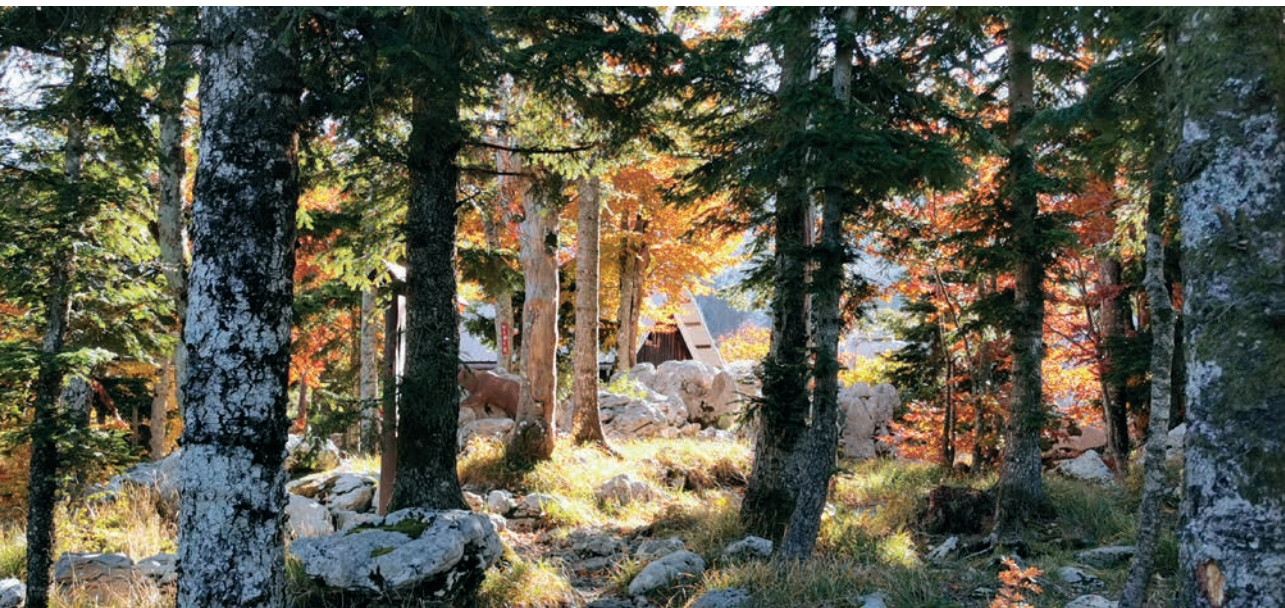
Tamo negdje, daleko, daleko od Slavonije, negdje na najjužnijem izdanku Velebita, u zemlji zvanoj Crnopac, počinje bajka nenadmašnog Slavka Tomerlina - Tateka. Pravi vizionar, zanesenjak i zaljubljenik u planine »napisao je«, po mojem mišljenju, najljepšu bajku u našoj zemlji. Zubata šuma privukla ga je još 80-ih godina prošlog stoljeća, ali tek poslije, nakon brojnih obilazaka i pustolovina, postalo mu je jasno da je to teren za odabrane.

Zahtjevno je to područje i Tomerlin to ne taji. Opisuje ga kao savršeno područje za šetnju između bukava i borova u ljetnim vrućinama. No, zapravo je jedino pristup do brvnare tako jednostavan. Sve što je dalje od nje gotovo je nemoguće proći bez dobro markiranog puta. A markacije i postoje zato da bi svatko mogao zaviriti u tu

džunglu kukova. Tomerlin najavljuje labirinte pune iznenađenja, a onima koji nisu vješti ulazak u to bespuće čak i ne preporučuje. To je najkomplikiraniji i najopasniji dio Velebita.

Takvo kretanje Crnopcem, kaže on, ispunjeno je velikom dozom adrenalina, ali i nečim što ne možeš nigdje drugdje doživjeti. Teško je i vrlo opasno, ali takve ljepote postoje samo ondje. To je ono što ga je uvijek i iznova mamilo na nove napore. »Očaran sam surovom ljepotom čitavoga kraja«, kaže Tomerlin. Kako to moćno zvuči! I nesebično hvali još jednog »velebitskog vuka samotnjaka«, Zdenka Morovića, s kojim je počeo stvarati tu priču.

Lutajući Velebitom bez markacija i staza, upoznaju svaki njegov skriveni kutak. Koliko je to bilo izazovno, vidi se iz Tomerlinovog opisa

Planinarsko sklonište Crnopac - »sklonište Tatekove družine«

Jesen na Crnopcu

jednog zajedničkog istraživanja Biloga kuka, kada Zdenko ushićeno pronalazi veličanstvenu jamu, nalik na amfiteatar. U hodu su smišljali i iznalazili rješenja. Ulaz u jamu bio je zapriječen. Bilo je nemoguće postaviti ljestve zbog uglavljenoga kamena koji se prepriječio negdje na sredini dugačkoga i strmoga klanca. Ali i to su riješili. Nije bilo toga što bi im se ispriječilo na putu a da nisu pronašli način kako to svladati.

U svojim zapisima Tomerlin priznaje da su ustvari imali više sreće nego pameti jer su slučajno odabrali baš najlakši i najmanje opasan put. Ali nakon ture i svega što su vidjeli odlučise i drugim planinarima omogućiti da vide tu divljinu i ljepotu kamena i šume. Od HPS-a Tomerlin dobiva suglasnost, odobrenje za rad i financijsku potporu, u nabavci sajli i klinova pomaže mu PD Paklenica, a u realizaciji se iskazuje prijatelj Zdenko Morović. Ukupno su prenijeli oko 80 kilograma tereta: sajle, klinove, ljestve. Tomerlin je osmislio, markirao i realizirao put koji vodi pored malih špilja, dubokih ponikvi, jama različitih dubina. Provlači se on ispod kamenih mostova, prolazi kroz mnogobrojna vrata, vijuga klancima između kukova, spušta se, ali i diže okomito po stijenama, preko malih livada, preskakuje provalije hodajući kičmom manjih i većih kukova.

Prolaz na Putu Malog princa

U kamenitom carstvu Crnopca

A što se dogodi kada volite bajke i pruži vam se prilika uskočiti u jednu od njih?

Bajka se zove Put Malog princa, a autor je Tomerlin. Uloge se svakim čitanjem množe.

Ujesen 2021., na kraju jednog podužeg putovanja, odlučila sam s Damjanom prijeći Put. Puno smo toga pročitati, pa smo željeli upoznati Crnopac i tako zaokružiti svoj godišnji odmor. Jesen je, dani su kraći, jutra maglovita i hladna. I tako smo u jedno maglovito jutro, još uvijek sneno i prohladno, krenuli cestom od Gračaca prema Obrovcu i kod Prezida ostavili automobil.

Pomalo sam umorna od prethodnih desetak dana »odmora«. Podloga prekrivena lišćem skliska je, a gusta magla smanjuje vidljivost. Damjan mi »bježi« i jedva ga sustižem. No kako se približavamo skloništu, tako postupno izlazimo iz magle i odjednom se sve mijenja. Sunčeve zrake otkrivaju čudesnu raskoš jesenjih boja, koje su obojile, ne samo podlogu i vidik ispred nas, nego i sam zrak. Odjednom nestaje sav umor, baterije se pune.

Zastajemo radi odmora kod Tatekovog skloništa, a onda krećemo obilaziti Dvore, Konobu,

Niska i Visoka vrata, Papratnjak, Kičmu, Tonkina i Stankina vrata... sve do vrata Nebeskih. Čitav put ustvari obilazi Bili kuk (1172 m), penje se i spušta, provlači se i nadvija. A jesen ga je učinila još čarobnijim. Katkad ti se učini da se neke prepreke ne mogu svladati, dok ne dođeš pred njih. I koliko se god izdaleka činilo da je nemoguće, približiš li se, shvatiš da postoji način. Put je vrlo prohodan. Osmišljen je da te vodi. I kada se zapitaš gdje ćeš napraviti sljedeći korak, pojavi se ulegnuće na koje se možeš osloniti. Tražiš li hvatište, a nema prirodnoga, Tatak ga je postavio za tebe.

Koliko sam god bila pripremljena za njegove ljepote, prizori koji su nam se otvarali pred očima još su čarobniji nego što sam ih čitajući mogla zamisliti. Tu spoznajem moć Svevišnjega. Nebeski kreator na malom području niže sve ljepše od ljepšega, a Tatak nam je sve to učinio dostupnim. Čitava galerija različitih oblika izgrađena od snježnobijelog vapnenca, mahovina svježe zelene boje poput baršuna prekriva različite oblike. Spuštamo se u jamu, dolje prašuma,

Put Malog princa

nedirnuta tko zna koliko dugo. Doslovno čujem otkucaje svojega srca. Provlačimo se Uskim klancem, u kojem mogu namirisati planinu. Penjemo se, spuštamo, provlačimo. Okrećem se i osmjehujem Damjanu. Riječi su suvišne! Sretna sam!

Slavko Tomerlin, čovjek kojega zavoljeh a da ga nisam ni upoznala i dalje me oduševljava i izaziva divljenje. Po struci zubarski tehničar, u duši umjetnik, čarobnjak na djelu. Radio je u Glini, Malom Lošnju, Sesvetama i u Zadru. Ljubav prema slikarstvu i kiparstvu nasljeđuje od oca, akademskog slikara. Svoju karijeru unutar planinarske zajednice gradi u PD-u Paklenica u Zadru. Aktivan je član uprave, vodič, voditelj speleološke i markacijske sekcije. Osobit doprinos daje istraživanjem i markiranjem novih velebit-skih područja i izgradnjom planinarskih skloništa. Trasirao je kružni put kroz masiv Bojinca, kroz Kamenu galeriju u južnom Velebitu, putove kroz Rožanske kukove te otkrio planinarima najlikovitije kutke Crnopca. Njegovo je djelo atraktivan Put Malog princa na Crnopcu. Uredio

je bivak u stijeni Bojinca te vlastitim snagama podigao i godinama uređivao planinarska skloništa na Stapu i Crnopcu. Koliko je bio omiljen član zajednice, govori i njegov nadimak Tatek. Planinarsko sklonište koje je sagradio na Stapu nazvano je Tatekova koliba.

Umjetnička crta vidi se u djelima koja krase prostor oko skloništa Crnopac. Velebitske životinje inspiracija su mu za izradu skulptura. Vuk, srna, poskok, orao, medvjed, vepar, lisica. Osim skulptura, u baštinu nam je ostavio i pregršt članaka o Velebitu, koji posebno voli. Jedan je od njih »U srcu Crnopca, Crnopac u srcu«, u kojem Tomerlin progovara: »I tako se neprestano nižu zadivljujući prizori. Uvijek nešto novo, do sada neviđeno. Često pronalazim stijene koje su prave umjetnine. Neke su djela apstraktne umjetnosti, a neke dočaravaju stvarne likove iz prirode. Želim uživati u svakom prizoru i ovjekovječiti ga u sebi. Božje stvaralaštvo je tako raskošno, neponovljivo i beskrajno. Tako smo mali pred tom svemoćnom silom koja uvijek iznova, nikad umorna, sve novo stvara. Za nas, da se divimo, a ne uništavamo... Nije lako osvojiti srce Crnopca, ali svaki kamen Crnopca odmah osvaja vaše srce.«

Tijekom obilaska shvaćam kako svu tu silnu ljepotu ne mogu zadržati za sebe. Misli se roje i u njima slažem novi izlet. Želim ovamo dovesti svoje prijatelje, podijeliti s njima i trenutak i mjesto, jer jedno je pričati i pokazivati im fotografije, a drugo je biti s njima na izletu.

Godine 2022. na Crnopac vodimo malu, ali složnu ekipu Đakovčana. Očarani su Planinom,

Kroz niska vrata

Tomerlinom i njegovim Putom Malog princa. Ne zovu tu stazu bez razloga jednom od najljepših i najbajkovitijih u Hrvatskoj. Mi smo im

počeli čitati bajku, oni su prihvatili, uskočili su u nju i nadam se da će im još dugo, dugo ostati u sjećanju. I pričam im o Slavku i njegovom stvaralaštvu, njegovoj viziji, vodim ih njegovim Putom.

Put nas je vodio, a mi smo uživali sa svakim korakom. Dio našeg iskustva, koje nije lako oblikovati u riječi, pretočili smo u fotografije.

Na Bilom kuku

Literatura

- Kantura, Želimir (1992): Intervju – Slavko Tomerlin - Tatek. Hrvatski planinar, Zagreb, br. 9-10, 217-218
- Petričević, Smilja (1992): Slavko Tomerlin - Tatek. Hrvatski planinar, Zagreb, br. 9-10, 219
- Tomerlin, Slavko (2003): Put Maloga princa. Hrvatski planinar, br. 10, 304-309
- Tomerlin, Slavko (2004): U srcu Crnopca, Crnopac u srcu. Hrvatski planinar, br. 10, 332-335
- Čaplar, Alan (2018): In memoriam Slavko Tomerlin - Tatek. Hrvatski planinar, Zagreb, br. 9, 410

Planinarska kuća u Podsusedu

Zdenko Kristijan, Samobor

Na zapadu Medvednice, na prvom obronku iznad rijeke Save, sagrađena je tvrđava Sused, koja se prvi put spominje krajem 13. stoljeća. S tvrđave se nadzirao put iz Zagreba prema Hrvatskom zagorju i prijelaz preko Save prema Samoboru. Poznat je po Franji Tahiju i Matiji Gupcu, vođi Seljačke bune 1573. Napušten je početkom 17. stoljeća, a u 19. stoljeću ostale su samo zidine.

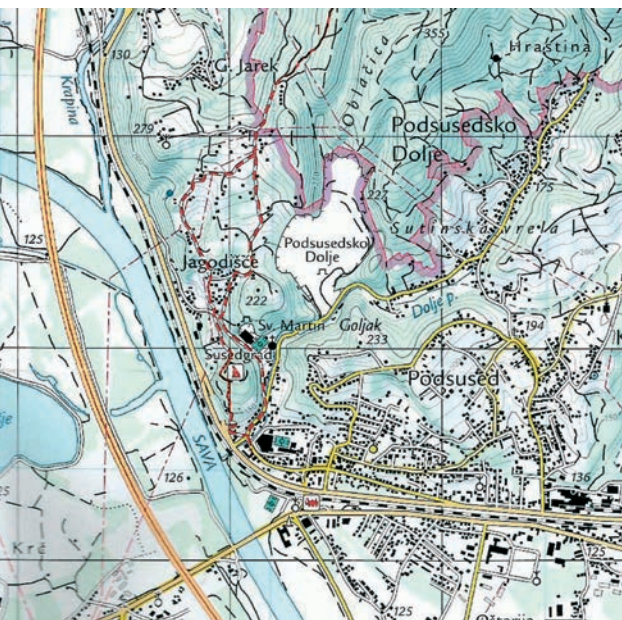
Podsused je bio malo naselje podno Susedgrada. Nakon izgradnje pruge Zidani Most – Zagreb – Sisak 1862. povećao se broj stanovnika. Most na Savi izgrađen je 1884., pa je Podsused od 1901. povezan uskotračnom prugom sa Zagrebom i Samoborom. Početkom 20. stoljeća postao je zagrebačko izletišta, s više gostionica.

Tvornica cementa u Podsusedu, osnovana 1908., pomogla je gospodarskom razvoju

Podsuseda i povećanju broja stanovnika. Nekoć samostalno naselje, Podsused je 1950. pripojen Zagrebu. Zagrebačka gradska četvrt Podsused-Vrapče sada ima 46.000 stanovnika.

Na fotografiji Susedgrada iz osamdesetih godina 19. stoljeća oko utvrde nema šume. Do ruševina nije bilo staze, a mjestimično je bio i neprohodan guštik. Početkom devedesetih godina 19. stoljeća na padini ispod utvrde izgrađena je Erarska (državna) kuća, 50 metara iznad rijeke Save. Ispod kuće su cesta za Zaprešić, pruga i rijeka Sava.

Na prijedlog grofa Miroslava Kulmera, predsjednika Hrvatskoga planinarskog društva, počeo se 1892. uređivati Susjedski brijeg. Uz potporu hrvatske zemaljske vlade izgrađene su stazice i klupe te posađeno bjelogorično i crnogorično drveće. Staze tada nisu bile markirane, ali su u

Isječak HGSS-ovog zemljovida Zaprešićki kraj

Ruševine Susedgrada

Planinarski dom Susedgrad 1953.

Podsusedu i Dolju postavljeni putokazi u smjeru Susedgrada. Zidine staroga grada očišćene su od žbunja i s njega se pružao odličan vidik na Samoborsko i Žumberačko gorje, željezničku prugu prema Zaprešiću te na zasavske i druge, udaljenije planine.

HPD iz Zagreba unajmio je erarsku zgradu 1892. i u izvještajima s godišnjih skupština upisana je kao planinarska kuća Podsused (165 m). Bila je to jednostavna prizemnica s dvostrešnim krovom i dubokim nadstrešnicama na sjevernoj i južnoj strani. Od željezničke stanice Podsused do kuće samo je desetak minuta lagane šetnje i još pet minuta do ruševina Susedgrada (195 m). Zagrebački planinari i izletnici dobili su lijepo mjesto za ljetni, jednodnevni odmor. Osim na Susedgrad, šetalo se uz potok Dolje do kapele sv. Martina, Sutinskih vrela i Dolja. Iz Zagreba je bio markiran put do Podsuseda, ali o njegovoj trasi nisu pronađeni podaci.

HPD iz Zagreba veliku je pozornost posvetio svojoj planinarskoj kući na Sljemeni, koja

je otvorena 1878., kako bi boravak izletnika na Medvednici učinio što lagodnijim. Kuća je bila poznata pod imenom Gradska kuća, a od 1925. naziva se Tomislavov dom. Kuća i piramida na vrhu Sljemena (izgrađena 1889., a preseljena 1960. na Japetić) često se spominju u izvještajima s godišnjih skupština HPD-a.

O unajmljenoj kući u Podsusedu gotovo da i nema podataka. Tako iz izvještaja o radu odbora HPD-a iz 1899. doznajemo da je produžen zakup gostionice »Hrvatskom planinaru«, kako se naziva u jednom opisu (HP 7-8/1900, str. 120) i perivoja oko gradine pod istim uvjetima kao i prije – godišnje 20 forinti, za sljedeće tri godine (HP 6/1900, str. 92). U više izvještaja s godišnje skupštine HPD-a spominje se vrijednost inventara u planinarskoj kući u Podsusedu.

Jedino spominjanje planinarske kuće u Podsusedu u prvom desetljeću prošlog stoljeća bila je nabavka 36 komada »rublja za stolove« – stolnjaka (HP 5/1904, str. 40). Zagrebački planinari i izletnici rado su dolazili u 11

Pogled s puta na jezero Orešje, Svetonedeljski Breg i Plešivicu

kilometara udaljen Podsused. Na prostoru ispred planinarske kuće organizirane su zabave uz glazbu i ples.

Na molbu upravnog odbora HPD-a državna je uprava 1912. obnovila zakupljenu kuću u podsusedskom perivoju i izgradila novi krov. Kuća se posljednji put spominje na godišnjoj skupštini HPD-a u travnju 1914. (HP 5/1914, str. 84). Početkom Prvoga svjetskog rata sva su tadašnja društva u Zagrebu (njih 104) prestala djelovati. HPD je obnovio djelatnost tek u listopadu 1917. O planinarskoj kući u Podsusedu tijekom Prvoga svjetskog rata nema podataka, a u HP-u iz 1922. ta se kuća više ne spominje.

U istoj zgradi PD Susedgrad iz Podsuseda (osnovan 1949.) otvorio je 1953. planinarsku kuću Susedgrad, a posljednja je ondje bila gostionica »Konop«. Stradala je u požaru i od tada je ruševina. Markirani put vodi iz Podsuseda uz bivšu kuću i preko Susedgrada do planinarske kuće Kameni svati, otvorene 1982. Na Susedgradu je 2014. postavljen metalni žig, ali

ZDENKO KRISTJAN

Škrlečev brijeg

Vidik sa Škrleževa brijega na Zavrč

ZDENKO KRISTIJAN

Polušpilja i kapela sv. Martina

ni njega više nema. Perivoj se održava i služi građanima za šetnju.

Ako vaš cilj nisu Kameni svati, iz Podsuseda se može napraviti lijepa kružna tura od 2 do 3 sata hoda, uz obilazak vrha Škrleževog brijega (279 m), jednog od najboljih prirodnih vidikovaca na Medvednici. O njemu je pisao Vlado Oštrić (HP 10/2000, str. 273).

Od Susedgrada treba produžiti markiranim putem u smjeru Kamenih svatova, sve po asfaltnoj cesti, kod kuće Meglenjak 13 napustiti markacije te krenuti uzbrdo livadom i dalje cestom prema antenskom stupu na vrhu Škrleževa brijega, 30 minuta od Susedgrada. Za bistra vremena vide se čak i Kamniške Alpe. Za povratak možete izabrati drugu markaciju, po cesti (ulicama Put Kamenim svatovima i Jagodišče), usput posjetiti kapelu sv. Martina te se uz spomenik Matiji Gupcu vratiti u Podsused.

Zaustavi se vjetre, pita' bih te nešto!

Zimski uspon na Troglav

Sandra Drmić, Đakovo

Izleti u Bosnu i Hercegovinu uvijek su, baš uvijek, drugačiji i posebni. Na Troglav sam krenula na nagovor prijatelja Damjana, zajedno s Nikolinom i drugim Damjanom. Planirali smo se uspeti stazom Mery. Što sam god pročitala na internetu o tom usponu, nije upućivalo na to da će biti lako. Nakratko sam bila u nedoumici, pitajući se treba li mi to iskustvo, no ono što čovjek ne zna, to ga i ne boli, barem ne zasad.

Kako se vrijeme polaska približavalo, osjećala sam sve veću zabrinutost, jer sam, naravno, nakon prijave na izlet počela marljivo čitati vodiče, blogove i sve što se moglo pronaći o Troglavu. Spomenuti smjer nije u kategoriji teških uspona, nego vrlo teških, a prilog »zimski« samo ga podiže još jednu stubu više na ljestvici težina. Punim ruksak »samo bitnim« stvarima,

stvarčicama i neophodnom zimskom opremom. Beskrajno je težak, ali ne brine me to jer višak stvari namjeravam ostaviti u prenoćištu.

Na putovanje smo krenuli u petak nakon posla. Ukrcali smo opremu u auto i krenuli prema Livnu. Ondje ćemo se sastati s drugim dijelom ekipe i sutra, u subotu, krenuti s njima na uspon. Naglas nabrajamo opremu koju smo ponijeli i sve je s popisa u autu. Tek ćemo poslije uvidjeti da je popis ustvari bio prekratak i onda ćemo spominjati... sve po spisku!

Putovanje kroz Bosnu uvijek je lijepo. Omastili smo brke burekom, smijuljimo se i uživamo u početku vikenda. Budući da su zimski dani kratki, vrlo nas brzo hvata sumrak i u Livno stižemo po mraku. Smješteni smo u hotelu, u prekrasnim apartmanima na kakve u našim

SANDRA DRMIĆ

Uspon

Greben

planinarskim vodama nismo navikli. Vrlo se brzo dogovaramo o sutrašnjem polasku. Razilazimo se prilično rano jer se trebamo odmoriti. Ujutro valja rano ustati, prirediti opremu i krenuti prema polazištu.

Dinara. Koliko je to moćan vrh govori već i to što je cijelo gorje nazvano po njemu. I dok rubrika s najvišim vrhom Hrvatske u dnevniku planova ostaje nepopunjena i nestrpljivo čeka svoj termin, Troglav se smiješi. Nazvan je, kao mnoge planine, po troglavom bogu iz rane praeuropske mitologije Kelta, Slavena i Hurita.

Glavni greben Troglava najviši je i najprostraniji u planinskom nizu koji se proteže od početka Dinare do kraja Kamešnice. Dug je 30 i širok do 15 kilometara. Impozantan je i moćan.

Visok, odjeven u bijelo, svečano, snježno odijelo, kojim jako dobro prikriva nedostatke. Čini ga glatkim. Prekrivene su sve strmine, jame i neprohodni tereni. Klekovina kao da i ne postoji. Tek ga daleko dolje obrubljuje šuma.

Prema polaznoj točki, zaselku Rosićima u selu Sajkovićima, krećemo vrlo rano. Treba iskoristiti blagodatni jutra za polazak i što ranije dosegnuti veću visinu. Idemo najprije makadamskom cestom do okretišta pored Poparića lokve. Imali smo sreće što je šumarska rampa bila podignuta, pa smo mogli skratiti još jednu pješačku dionicu. Iako je jutro mirno, vremenska prognoza daje naslutiti da će biti surovo. U početku hodamo polako, zagrijavamo se i postizemo radnu temperaturu. Korak postupno postaje oštar, a uspon sve

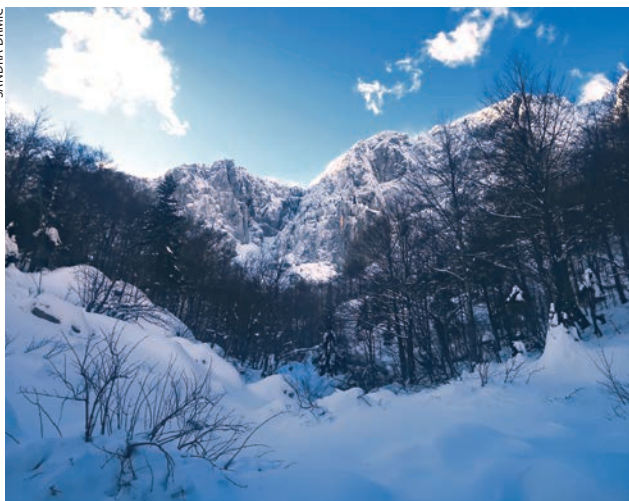

SANDRA DRMIĆ
SANDRA DRMIĆ

Uspón kroz Klekovinu

SANDRA DRMIĆ

Moćna stijena Troglava

strmiji. Snijeg je čvrst i zasad nije dubok. Kroz šumu se postupno počinju nazirati obrisi ljepotice Dinare i njezina ponosna sina Troglava. Zimsko sunce još nas uvijek miluje, a mi se smijuljimo ne znajući što se sprema.

Uspavana ljepotica kao da se počinje sramiti, pa stavlja na lice koprenu od nošenog snijega. Sunce nestaje u bjelini zimskog dana, a obrisi planine stapaju se sa snježnom pozadinom.

Na visini od otprilike 1400 metara dolazimo do raskrižja, na kojem odabiremo smjer Mery. Staza je lijepo obilježena, markacije su na pravilnim razmacima. Od toga se mjesta nastavlja još strmiji uspon od onoga kroz šumu, a potom postaje još ozbiljniji. Stavljamo krplje jer noge upadaju sve dublje i dublje. Oblačimo jakne.

Vjetar je izgladio sve tragove prethodnih planinara, pa treba prtići snijeg. Priječimo, ne bismo li uštedjeli koji metar. Vjetar jača.

Ulazimo u područje klekovine, kojoj iz snijega vire samo vršci. Ne znaš ustvari kolika je dubina snijega dok noga ne upadne duboko, duboko, do neke grane. Čupaš se i znoj te oblijeva. Daščemo, uzdišemo, ali ide nekako, polako. Uspón postaje još strmiji, ali osmijesi su još uvijek na licima. Dolazimo do jednog od zahtjevnijih detalja i glava mora biti hladna. Treba mimoići izbočen dio stijene ispod kojega se strmo-glavo obrušava litica. Ondje sam prvi put zastala i pomislila: »O, Bože, je li to to?« Samo jedan krivi korak i odoh dolje niza strminu... ma to i nije strmina, to je gotovo vertikalna.

SANDRA DRMIĆ

Đakovčani na Troglavu

Obujmi, Sandro, tu liticu, ne dopusti ruksaku da te izbací iz ravnoteže! Zakorači, ne gledaj iza sebe! Kaciga se nakrivila, bale cure iz nosa, naočale su se zaledile. Opipavam stopalom, noga propada, nalazim tek djelić čvrste površine, ne stane ni cijelo stopalo. Čujem Damjanov glas:

– Polako, razbistri um, kada osjetiš uporište, kreni!

Prošla sam, a prošli su i ostali.

Na grebenu puše jak vjetar, vjetar s Dinare, neumoljiv, silovit, hladan, leden. Nosi oštre kristale leda koji se zabijaju u ono malo izložene kože. Pecka, žari ili hladi, ni sam ne znaš. Naočale, nažalost, sunčane, zaledene su i s vanjske i s unutarnje strane. Kad se samo sjetim da sam ujutro razmišljala hoću li obući termo rublje. O, zaustavi se, vjete, pita' bi te nešto!

Na grebenu smo. Pokušavamo fotografirati i zabilježiti barem neke trenutke uspona u ovih nekoliko kratkih odmora, ali od osam mobitela, na toj hladnoći samo jedan ostaje na životu. Postupak fotografiranja izgleda otprilike ovako: prvo moram skinuti dvostruke rukavice, zatim vadim mobitel. Ruka trne i prsti ne slušaju. Fotografiram pritiskom na polje okidača na zaslonu. U međuvremenu se kompletan dlan s prstima smrzne, rukavica zamrzne, kontrole ne slušaju, ne mogu vratiti mobitel u torbicu jer je rukavica tvrda kao kost i dok to pokušavam učiniti, dižem pogled, a ekipe nema. Odmaknuli su u bjelinu daleko ispred mene. Snimih tek nekoliko fotografija, onako nasumično.

Premda se moje iskustvo sa zimskim izletima svodi na samo njih nekoliko, neke neuvježbane radnje postale su mi u ovoj situaciji posve prirodne i spontane. Na primjer, pri jačem udaru vjetra zabijam cepin i ležim držeći se čvrsto za njega.

U jednom razdoblju više ležim nego što hodam. Ali nemam što dugo čekati. Od inja i kristala vidljivost je mala i vrlo brzo gubim s vidika osobu ispred sebe, a stope brzo briše silina vjetra. Pri tako jakim udarima vjetra ne možeš ni udahnuti. Šal je sleđen. A koliko je vjetar silan, pokazuju suze, bale i sve druge izlučevine koje se slijevaju, ne znam više odakle, i bivaju nošene netragom... Naočale, sunčane (!), lede se i doslovno bauljam, isprva kao slabovidna, a zatim kao potpuni slijepac.

Kad smo sišli s grebena, planina nas je počela štititi od vjetra. Sve je mirnije, vid se vraća, dah smiruje, a dan se bliži kraju. Palimo čeone svjetiljke. Sumrak je. U tišini, praćeni mjesecom, stižemo do parkiranih automobila.

Topao čaj, vruć tuš. Okupljamo se, mirisni, umorni i sretni. Pregledavamo kadrove i vraćamo osmijehe na lica. Vrijedio je svaki korak, svaka stopa. Najbolji je dio izleta onaj kada svi zdravi i sretni siđu s planine, zavale se u naslonjače i još promrznutih nosova, prstiju i stopala prepričavaju dogodovštine. To je iskustvo koje ću još dugo, dugo pamtit.

Nikada ne podcjenjuj planinu, a pogotovo ne zimi, i na zimskom se izletu ne »foliraj« sunčanim naočalama, nego nosi skijaške!

Najviši vrhovi Male Kapele

Vladimir Volenec, Zagreb

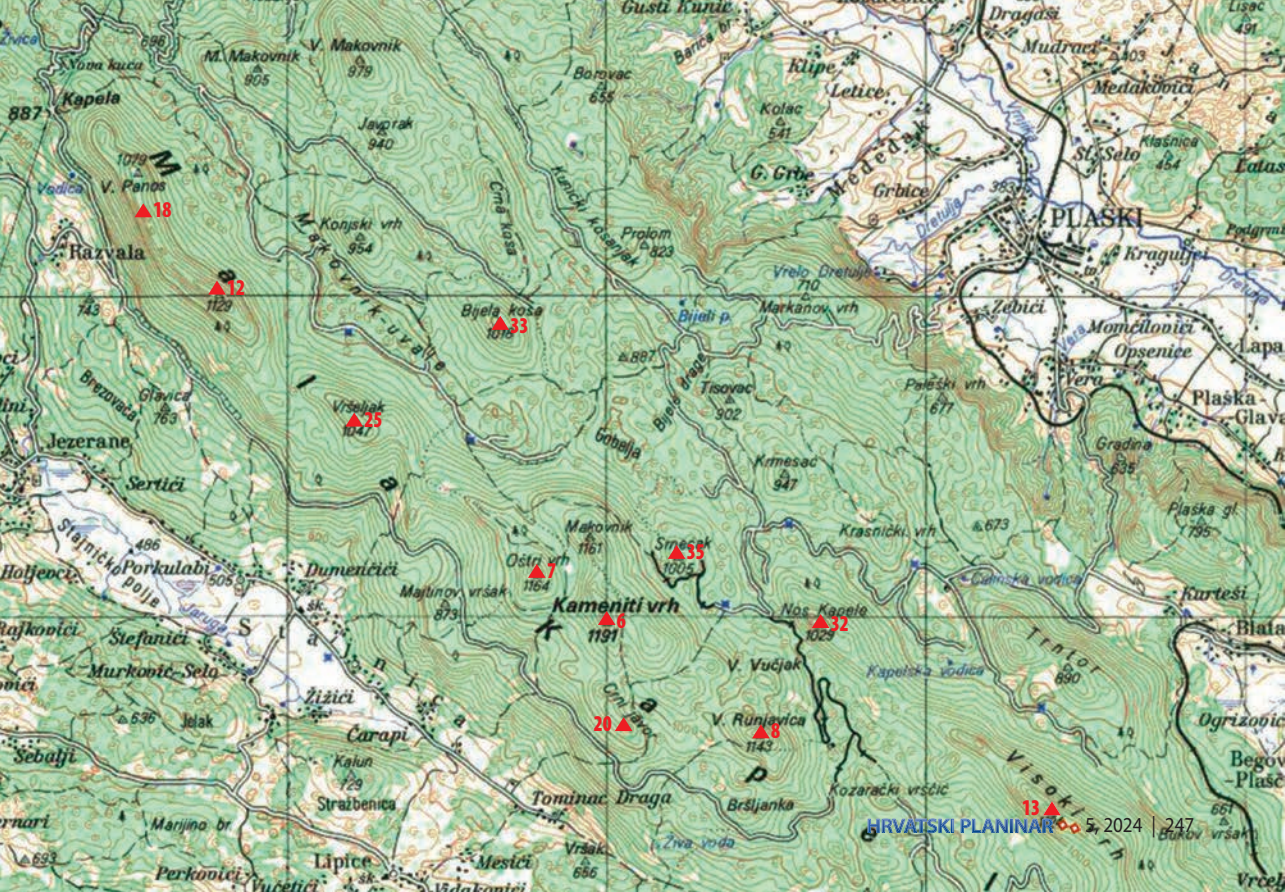
Područje Velike Kapele vrlo je dobro planinarski obrađeno. Mala Kapela nastavlja se na Veliku još oko pedeset kilometara u jugoistočnom smjeru, gotovo do Korenice, ali je planinarski gotovo potpuno nepoznata. Čini se da su u njoj jedino poznate prašuma Čorkova uvala i izvor Plitvice, do kojih vodi markacija od Plitvičkih jezera.

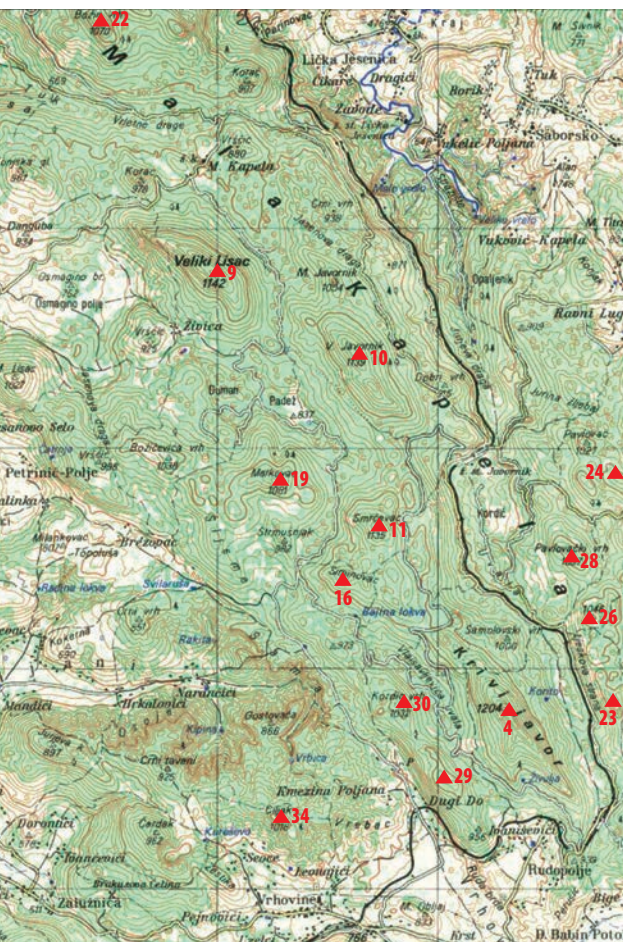
Kada se spomene Mala Kapela, obično se pomisli na njezin sjeverozapadni početak, koji ima oblik izrazitog hrpta i kroz koji je probijen naš najdulji tunel, istog imena. Međutim, ondje nisu najviši vrhovi te planine. Kroz Malu Kapelu

provučena je i željeznička pruga Zagreb – Split, koja između stanica Javornik i Rudopolje doseže nadmorsku visinu od oko 870 metara, što je zasigurno najveća visina na našim željezničkim prugama.

Svojedobno sam poduzeo jednodnevni izlet s idejom da obiđem najviše vrhove Male Kapele, njih tri koji su viši od 1200 metara, misleći da su to svi vrhovi te visine. Izlet je opisan u Hrvatskom planinaru br. 5/2022. Poslije sam, međutim, shvatio da postoji još jedan vrh viši od 1200 metara, s druge strane spomenute željezničke pruge, koji je četvrti po visini.

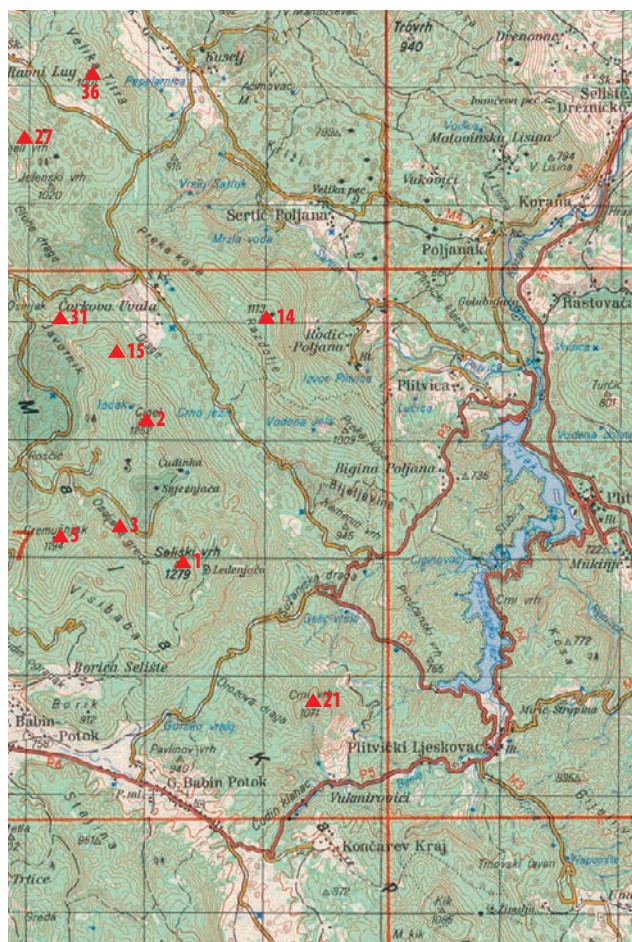
Isječak topografske karte TK100 - sekcija Ogulin

Isječak topografske karte TK100 - sekcija Gospić

Koji su zapravo najviši vrhovi te planine, na primjer, oni viši tisuću metara, i koliko su visoki? Služeći se topografskim kartama 369 Ogulin, 419 Gospić i 420 Bihać u mjerilu 1:100000, te 369-3-4 Brinje, 369-4-3 Plaški, 369-4-4 Lička Jasenica, 419-2-2 Saborsko, 419-2-4 Vrhovine, 420-1-1 Rastovača i 420-1-3 Plitvička jezera u mjerilu 1:25000, pronašao sam ukupno 36 vrhova viših od 1000 metara. Pritom sam se služio kriterijima da je vrh svaka kota koja je od svakog susjednog višeg vrha udaljena najmanje jedan kilometar (mjereno po grebenu između tih vrhova) i od najnižeg je sedla (ako ih je u grebenu više) viša barem 50 metara. Prema istim kriterijima pripremljeni su neki prijašnji slični popisi. Naravno, moglo bi se konzultirati i neke druge karte, s možda preciznijim podacima, ali mislim da to nije potrebno jer se ne radi o nečemu od

Isječak topografske karte TK100 - sekcija Bihać

kapitalnog značenja. Podatci su dani u priloženoj tablici, gdje je u trećem stupcu navedena visina, u četvrtom podatak o tome na kojoj je topografskoj karti mjerila 1:25000 vrh prikazan, a u petom podatak o izresku iz karata Ogulin, Gospić i Bihać 1:100000 na kojem je označen. U »Velikom atlasu Hrvatske« Mala Kapela nalazi se na kartama 87 Brinje, 88 Plaški, 112 Prozor i 113 Plitvička jezera.

Cijela je Mala Kapela gotovo potpuno pod šumom, nema naselja, a vlakovi se zaustavljaju samo u Plaškom i Vrhovinama, na sjevernom i južnom rubu planine. Zato se onamo može ići ili u višednevne izlete, s vrećom za spavanje i potrebnom hranom i vodom, ili pak u jednodnevne izlete, koristeći za pristup automobilom ili biciklom nekoliko šumskih cesta. Na street vieweru vidi se da je cesta Lička Jasenica

– Dabar – Otočac asfaltirana. Sjeverno od nje nalazi se 12 vrhova s popisa. Uza samu željezničku prugu, od Ličke Jasenice do Rudopolja, također vodi cesta, a street viewer je prati na sjevernoj strani samo do stanice Lička Jasenica, a na južnoj strani od Rudopolja do prve rampe na prijelazu preko pruge, i na tim je dijelovima asfaltirana. Zapadno od te ceste i pruge i južno od prethodno spomenute ceste Jasenica – Dabar nalazi se još 9 vrhova, a istočno od pruge preostalih 15. Na HGSS-ovoj karti »Plitvička jezera« nalaze se svi vrhovi istočno od željezničke pruge i vrhovi 4, 11, 29 i 30 zapadno od nje. S pomoću priloženih isječaka karata Ogulin, Gospić i Bihać 1:100000 može se osmisliti kako povezati više vrhova u nekoliko kružnih, jednodnevnih ili višednevnih izleta. Te se tri karte redaju tako da je karta Gospić ispod karte Ogulin i pomaknuta udesno, kako to pokazuje željeznička pruga, a karta Bihać desno je od karte Gospić, pomaknuta dolje, kako to pokazuju ceste kod Ravnog luga i Babinog potoka. Kvadratna mreža ima stranice od 4 km na prvim dvjema kartama i stranice od 2 km na trećoj karti, pri čemu se crte nastavljaju sa svake karte na onu susjednu.

Prašuma Čorkova uvala na Maloj Kapeli

Vrhovi Male Kapele viši od 1000 metara

Br.	Vrh	Visina (m)	TK25	Sekcija
1	Seliški vrh	1279	420-1-3	Bihać
2	Cigelj	1252	420-1-1	Bihać
3	Opaljena greda	1221	420-1-1	Bihać
4	Krivi Javor	1204	419-2-2	Gospić
5	Cremušnjak	1194	420-1-1	Bihać
6	Kameniti vrh	1191	369-4-3	Ogulin
7	Oštri vrh	1164	369-4-3	Ogulin
8	Velika Runjavica	1142	369-4-3	Ogulin
9	Veliki Lisac	1142	419-2-2	Gospić
10	Veliki Javornik	1139	419-2-2	Gospić
11	Smrčevac	1135	419-2-2	Gospić
12	bezimeni vrh	1129	369-3-4	Ogulin
13	Visoki vrh	1124	369-4-4	Ogulin
14	Razdolje (sjev.)	1113	420-1-1	Bihać
15	Veliki Javornik (jugoist.)	1107	420-1-1	Bihać
16	Siminovac	1100	419-2-2	Gospić
17	Kik	1085	420-1-3	Bihać
18	Veliki Panos (južni)	1085	369-3-4	Ogulin
19	Markovac	1081	419-2-2	Gospić
20	Crni javor	1078	369-4-3	Ogulin
21	Crni vrh	1071	420-1-3	Bihać
22	Božin vrh	1070	419-2-2	Gospić
23	Kozila (južni)	1060	419-2-2	Gospić
24	Oštri javor	1056	419-2-2	Gospić
25	Vršeljak	1047	369-4-3	Ogulin
26	Kozila (sjev.)	1046	419-2-2	Gospić
27	Bijeli vrh	1044	420-1-1	Bihać
28	Pavlovački vrh	1037	419-2-2	Gospić
29	Odanova kosa	1033	419-2-4	Gospić
30	Kordin vrh	1032	419-2-2	Gospić
31	Paljenik	1031	420-1-1	Bihać
32	Nos Kapele	1029	369-4-3	Gospić
33	Bijela kosa	1018	369-4-3	Gospić
34	Ciljak	1018	419-2-4	Gospić
35	Srnećak	1005	369-4-3	Gospić
36	Velika Titra	1001	420-1-1	Bihać

12. pohod po Istarskom planinarskom putu

U nedjelju, 10. ožujka, u organizaciji Istarskoga planinarskog saveza (IPS-a) te uz suorganizaciju PD-a Pazinka iz Pazina i HPD-a Planik iz Umaga, održan je 12. pohod po Istarskom planinarskom putu (IPP-u). Prema redoslijedu utvrđenom Statutom, pohod se odvijao trasom IPP-a od Bračane preko Čabrnice, Zrenja i Pietrapeloze natrag do Bračane.

Na polazište pored restorana »Old River«, na ušću Bračane u Mirnu, uz članove dvaju planinarskih društava suorganizatora, pristigli su i planinari iz PD-a Glas Istre, PD-a Skitaci iz Labina te PD-a Knezgrad iz Lovrana. Prognoza vremena nije bila obećavajuća, što je vjerojatno bio razlog zbog kojeg je broj sudionika bio manji nego inače. No, usprkos najavljenoj kiši, svi planinari koji su došli na pohod stigli su vedra srca. Još se jednom pokazala točnom tvrdnja da za planinare ne postoji loše vrijeme, već samo loša oprema. U pohodu su sudjelovala 42 planinara.

Predsjednik IPS-a Goran Šepić obratio se planinarima riječima pozdrava i zahvale. Posebno se zahvalio domaćinu, HPD-u Planik, koji održava stazu, te planinarskim vodičima iz PD-a Pazinka, koji su preuzeli skrb o sigurnosti sudionika pohoda.

Veselo društvo krenulo je na pohod uz pratnju prvih kapljica sitne kiše, predvođeno Goranom Šepićem,

koji se skrbio o kretanju kolone. Dopredsjednica Patricija Jedrejčić bila je na kraju kolone, zadužena da sve drži pod kontrolom. Okupljene su bodrili i o njima se skrbili vodiči Loredana Šperanda, Sonja Levak, Estrelita Belušić, Goran Kliman i Igor Gržinić.

Staza počinje naglo strmo, sve do prvog vidikovca i kontrolne točke broj 6. Većina planinara imala je dnevnik i vodič IPP-a te je na toj točki u njega utisnula žig.

Put nas je dalje vodio kroz selo Čabrnici do Zrenja. Očarala nas je sačuvana ruralna arhitektura sela, u kojem se još uvijek mogu vidjeti kuće prekrivene škrljama i zidane kamenom.

Područje je bogato florom i faunom. Prolazimo i pored manjih izvora Malog i Velikog Zaheja te Biča, koji su nekoć bili glavni izvori pitke vode za tamošnje stanovništvo. U Zrenju i obližnjim zaselcima može se u agroturističkim objektima uživati u domaćoj hrani i ugodnom smještaju te prirodnim ljepotama toga kraja.

U samom središtu Zrenja napravili smo kraći odmor uz crkvu sv. Jurja, sa zvonikom s kojeg se za lijepa vremena vidi veći dio središnje Istre. Prošli smo kroz uspavani Zrenj i nastavili do kaštela Pietrapeloze. Povijest »Kosmatoga grada« puna je legendi i usmenih predaja. Kaštel je akvilejskim patrijarsima u srednjem vijeku i Mlečanima u 15. stoljeću služio za nadziranje cijele doline rijeke

Sudionici 12. pohoda po Istarskom planinarskom putu

Planinari kod planinarskog doma Lapjak u Velikoj

Mirne i središnje Istre. Srednjovjekovni dvorac smjestio se na visokoj hridi koja dominira širim područjem uz rječicu Bračanu. Stoljećima je bio odlična vojno-obrambena točka, s koje se kontroliralo svako kretanje poljem ili cestom, širom doline. Godine 1440. mletački je dužd dodijelio Nicoli Gravisiju iz Pirana Castrum Petrapillosae u »vječni feud«, koji je činilo 12 sela na području od oko 89 km². Od tada su se izmijenili brojni nasljednici, a Kaštel je opstao sve do kraja 18. st., iako je prema nekim izvorima izgorio u drugom desetljeću 17. st. i poslije nije više bio obnavljan. Crkva svete Marije Magdalene koja se nalazi u sklopu kaštela ostala je u funkciji sve do 1793., iako se život u utvrdi ugasio prije. U crkvi su nakon početka obnove 1999. pronađeni brojni ostatci srednjovjekovnih fresaka, koji se danas čuvaju u Zavičajnom muzeju u Buzetu.

Nakon posjeta Pietrapelozu krenuli smo lagano spustom do Bračane, uživajući u njezinim brojnim malim pritocima koji su žuborili kroz šumu prateći nas do našeg ishodišta. Sretni i zadovoljni, vratili smo se na početnu točku. Obećali smo da ćemo opet doći, jer lijepo je vidjeti prijatelje iz drugih društava, porazgovarati, provešeliti se i nasmijati, pa ako i padne koja kap kiše, ništa ne smeta.

Patricija Jedrejčić

Održani 42. Papučki jaglaci

Papučki jaglaci, kao što govori samo ime manifestacije, planinarska su svečanost kojom se obilježava rano proljeće i buđenje prirode. Ove se godine manifestacija održala 16 i 17. ožujka, a u ta se dva dana u Velikoj okupilo više od 2500 posjetitelja iz Hrvatske, Slovenije, Srbije, Mađarske te Bosne i Hercegovine, iz više od 70 drugih.

Na službenom su se otvorenju okupljenima obratili organizatori i pokrovitelji. U ime HPD-a Sokolovac iz Požege govorio je predsjednik Bruno Horvat, a zatim predstavnik TZ-a Zlatni Papuk i Općine Velika Tomislav Galić te u ime Grada Požege i Požeškoga sportskog saveza Željko Mitrović. Nakon završetka službenog protokola koordinator vodiča Ratimir Čajka predstavio je staze i vodiče, a potom se krenulo na planinarenje. Prekrasan, sunčan i proljetni dan izmamio je dobro raspoloženje svih sudionika, koje se moglo vidjeti na svakom koraku.

Nakon povratka sa staza svi su sudionici mogli uživati u ugostiteljskoj ponudi, gastronomskim delicijama toga kraja i izabranim pićima. Za zabavni dio programa pobrinula se grupa »Duo amor«. Uza štand HPD-a Sokolovac, na kojemu su se mogli nabaviti razni planinarski suveniri, bili su štandovi TZ-a Zlatni

»Obiteljski izlet« po Požeškoj gori povodom Dana grada Požege

Papuk te Fakulteta turizma i ruralnog razvoja u Požegi, koji su prezentirali svoj rad i aktivnosti. Za sigurnost sudionika i ove je godine bio zadužen HGSS, koji je pratio sve planinarske skupine. Za sljedeću godinu organizator predviđa dodatno proširivanje sadržaja i aktivnosti.

Bruno Horvat

7. Obiteljski izlet u povodu Dana Grada Požege

Članovi HPD-a Gojzerica iz Požege organizirali su u nedjelju 10. ožujka Obiteljski izlet u povodu Dana Grada Požege – Grgureva. Izlet je započeo u 9 sati na parkiralištu kod gradske kuće, gdje se okupilo više od 500 planinara iz 20 planinarskih društava članica HPS-a. Tijekom okupljanja domaćini su počastili goste kruhom namazanim svinjskom mašću, eurokremom i marmeladom te toplim čajem, kavom i rakijom. Gosti su ponovno mogli osjetiti svima poznato slavonsko gostoprimstvo i dobru organizaciju. U većem su se broju odazvali članovi HPD-a Bršljan-Jankovac iz Osijeka, HPD-a Lipa iz Sesveta i PU-a Gojzerica iz Pule, koji dijeli ime s domaćinima Obiteljskog izleta.

Izlet je ove godine uvršten među 150 planinarskih izleta kojima HPS slavi 150 godina organiziranog planinarstva u Hrvatskoj. Prije polaska nazočne su planinare pozdravili predsjednik HPD-a Gojzerica Višeslav Turković i dopredsjednica HPS-a Jadranka Čoklica. Planinari su se zatim podijelili u dvije skupine. Prvu je vodio Boro Jukić, preko Sv. Vida, Seoca, obližnjeg ribnjaka, Komušine, do Koydlovog zdenca i natrag u grad, u ukupnoj duljini od 12 km. Drugu je vodio Ivica Šnajder, preko Staroga grada, Grginog dola, Sv. Vida, polja lavande, pa preko groblja sv. Elizabete natrag

do polazišta. Nakon povratka, Anita Savić, uz pomoć drugih volontera iz društva, organizirala je popularne igre za djecu, što je privuklo mnoge mlade planinare da se pridruže. Zatim su planinari mogli posjetiti obližnju Požešku kuću, centar za posjetitelje, koji je te nedjelje otvorio svoja vrata upravo za njih. Pod vodstvom Mateja Peharde i drugih djelatnika Gradskog muzeja Požege, sudionici izleta mogli su uživati u virtualnoj vožnji biciklom, kvizovima, dvoboju s barunom Trenkom i šetnji kroz povijest grada Požege. Za to ih je vrijeme hranom i pićem posluživala vesela skupina ugostitelja iz »Infinityja«. Planinari su mogli kušati mnoge delicije, poput slavonskog čobanca, čevapa u lepinji, pljeskavica i drugih. Nakon završetka izleta i ostalih događanja planinari su se razišli sretni, zadovoljni i puni dojmova, sa željom da se ponovno vrate u naš mali grad.

Višeslav Turković

23. Pohod Romarskim putom Belec – Marija Bistrica

U organizaciji HPD-a Belecgrad iz Belca, 10. ožujka održan je 23. pohod Romarskim putom Belec – Marija Bistrica. Ispred crkve Marije Snježne u Belcu u 6 sati ujutro okupilo se 40 sudionika. Sudionici su bili različitih životnih dobi, od 10 do 80 godina, ali svi redom spremni prehodati stazu dužine 16 km, za što je trebalo oko 5 sati.

U dobrom raspoloženju, planinari su mekanim i blatnjavim stazama naših starih romara stigli do Vinskog Vrha, gdje su ih dočekali članovi PD-a Grohot iz Marije Bistrice. Ondje je uslijedio susret s planinarima i ljubiteljima prirode iz drugih društva, koji su se na različitim mjestima pridružili pohodu. Nakon kratke okrijepe, svi su se zajedno s domaćinima uputili do

Početak pohoda Romarskim putom Belec – Marija Bistrica

svetišta u Mariji Bistrici, gdje je u 11 sati upriličena sveta misa za sudionike planinarskog pohoda. Sudjelovalo je ukupno oko 220 planinara iz 10 planinarskih društava. Hvala svima koji podržavaju taj tradicionalni pohod. Vidimo se dogodiine na 24. pohodu. Verica Havočić

U CKT-u održano predavanje o Hrvatskoj alpinističkoj ekspediciji u Patagoniju

U Centru za kulturu Trešnjevka u Zagrebu u četvrtak 28. ožujka održano je prvo javno predstavljanje

Hrvatske alpinističke ekspedicije Patagonija 2024. Članovi ekspedicije oduševili su publiku u prepunoj dvorani CKT-a živom pričom i mnoštvom impresivnih fotografija, prenoseći svoja iskustva i doživljaje iz zemlje fascinantnih granitnih tornjeva, nepreglednih ledenjaka i ekstremnih vremenskih uvjeta.

U ekspediciji je sudjelovalo sedam vrhunskih penjača, koji iza sebe imaju nebrojene najteže uspone na svim kontinentima: Boris Čujić, Igor Čorko, Ivan Vitez, Elvin Sindičić, Siniša Škalec, Marko Kalčić i Marko Buljan. U Patagoniji su boravili od polovice siječnja do polovice veljače te unatoč nepovoljnim vremenskim prilikama izveli više respektabilnih penjačkih uspona u jednom od najizazovnijih gorja na Zemlji. To je područje poznato po svojim jedinstvenim granitnim stijenama, ledenjacima, vulkanima i ledenjačkim jezerima.

Hrvatska alpinistička ekspedicija u Patagoniju jedna je od središnjih akcija koje se provode u povodu 150. obljetnice organiziranog planinarstva u Hrvatskoj. Organizator ekspedicije bio je Hrvatski planinarski savez.

Predstavljanje Hrvatske alpinističke ekspedicije Patagonija 2024. održano je u okviru ciklusa putopisnih predavanja »Putnička klasa«, koji organizira CKT Trešnjevka u suradnji s izdavačkom kućom Libricon, a uz financijsku potporu Grada Zagreba te Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske. Alan Čaplar

Predstavljanje Hrvatske alpinističke ekspedicije Patagonija 2024.

HRVATSKI PLANINARSKI SAVEZ
HPD "BILOGORA", BJELOVAR

DANI HRVATSKIH PLANINARA

Bilogora, Kamenitovac

25. - 26. svibnja 2024.

1874 - 2024

uz **150. obljetnicu**
organiziranog planinarstva u Hrvatskoj
i **100. obljetnicu**
organiziranog planinarstva u Bjelovaru

SREDIŠNJA SVEČANOST: u subotu 25. svibnja 2024. u 16 sati kod planinarskog doma Kamenitovac

INFORMACIJE: HPD Bilogora, hpd.bilogora@hps.hr • Hrvatski planinarski savez, www.hps.hr, hps@hps.hr

POKROVITELJI:

Prima.

RMG grupa d.o.o.

AXESS

TOMISLAV 2

4.5.	Pohod Beliščanskim podravskim pješačkim putom Uz desnu obalu rijeke Drave HPD Belišće, Belišće
4.-5.5.	Pohod Mosorskim planinarskim putom (MPP) Mosor HPD Mosor, Split
4.-5.5.	Pohod Tri vrha Vrgorca Matokit – Sveti Mihovil – Veliki Šibenik HPD Vrgorac, Vrgorac
4.5.	Slivin pohod Zapadni Papuk, planinarski dom Petrov vrh PD Petrov vrh, Daruvar
5.5.	Pohod Pinklec na pleča Sveta Nedelja – Okič PD Pinklec, Sveta Nedelja
11.-12.5.	3. Dani Vitrenika - uspon na Vitrenik Biokovo – Podgorska planinarska kuća HPD Vitrenik, Podgora
11.5.	Jubilarni Jankovački planinarski put Papuk HPD Bršljan-Jankovac, Osijek
11.5.	Međunarodni dan sestrinstva Krk, Vrbnik – Baška PD Naftaplin, Zagreb
12.5.	15. pohod po Planinarskom putu Velebno Srednji Velebit HPD Zagreb-Matica, Zagreb
12.5.	Memorijal Andrije Petrića PD Opatija, Opatija
12.5.	Piknik na Cesargradu Planinarska kuća Cesargrad HPD Cesargrad, Klanjec
18.-19.5.	Dan HPD-a Belecgrad - Noćni pohod na Babin zub, druženje kod planinarske kuće Belecgrad Ivanščica, planinarska kuća Belecgrad HPD Belecgrad, Belec
18.5.	Put narcisa Moravička Sela – Špičasti vrh PD Vršak, Brod Moravice
19.5.	10. tradicionalni uspon na Mali Petehovac (1105 m) Delnice – Lokanova voda – Grijalica – Jezerka – Mali Petehovac HPD Petehovac, Delnice
19.5.	Japetićevo pohod Samoborsko gorje HPD Japetić, Samobor
25.-26.5.	DANI HRVATSKIH PLANINARA Bilogora, planinarski dom Kamenitovac Hrvatski planinarski savez i HPD Bilogora, Bjelovar

150
IZLETA ZA

150
GODINA ORGANIZIRANOG
PLANINARSTVA U HRVATSKOJ

25.5.	Otvoreno prvenstvo Rijeke u planinarskoj orijentaciji Učka PD Tuhobić, Rijeka
26.5.	Pohod PD-a Vrapče Zapadna Medvednica PD Vrapče, Zagreb
26.5.	Pohod po Samoborskom scoutskom putu povodom dana PK-a Scout Žumberak i Samoborsko gorje, Samoborski scoutski put, planinarska kuća Koretići PK Scout, Samobor
26.5.	Susret planinara pjesnika i slikara na Sovskom jezeru Dilj gora HPD Sokolovac, Požega
2.6.	19. Virovitički susret planinara Bilogora HPD Papuk, Virovitica
8.6.	Dan HPD-a MIV, Varaždin Ravna gora HPD MIV, Varaždin
8.6.	Gremo na Šćah, memorijalni uspon na najviši vrh otoka Ugljana Ugljan, Mali Lukoran – Trpinjin – Šćah – Mali Lukoran TZ Preko i SPV Zadar, Zadar
9.6.	21. pohod po Goranskom planinarskom putu Gorski kotar HPD Zagreb-Matica, Zagreb
9.6.	3. susret mladih planinara Šumi, Ivanščica PK Ivanec, Ivanec
9.6.	31. Antunovski piknik Krndija, planinarska kuća Krndija, Londžica PD Krndija, Našice
15.6.	Dan PD-a Naftaplin (50. obljetnica) Medvednica PD Naftaplin, Zagreb

15.6.	Dedin pohod po Medvednici Zapadna Medvednica PD Medvednica, Zagreb	23.6.	Svetoivanjski pohod Sveti Ivan Zelina – Kladešćica – planinarska kuća Kalinje PD Izvor Kalinje, Sveti Ivan Zelina
15.6.	Planinarski pohod Skradskim stazama do Svetog Bernarda Zeleni vir – Skradski vrh PD Skradski vrh, Skrad	29.6.	Petrovo na Petrovom vrhu Zapadni Papuk, planinarski dom Petrov vrh PD Petrov vrh, Daruvar
15.6.	Proslava godišnjice hrašćinske piramide, 10. Lucijanov pohod Hrašćinsko humlje, Hrašćina, Trgovišće PD Ravna gora, Varaždin	30.6.	Pješački pohod Vinkovci – Andrijaševci, Bosutski dani Vinkovci – Andrijaševci PD Frankopan, Rokovci – Andrijaševci
16.6.	Dan HPD-a Lipa Sesvete, 72. rođendan društva Medvednica HPD Lipa, Sesvete	30.6.	Uspon na Orah – vrh Velika Glavica, špilja Ružovača – tradicionalni pohod povodom dana Grada Vrgorca i svetkovine sv. Petra i Pavla Vrgorac – Orah – Vrgorac HPD Vrgorac, Vrgorac
16.6.	Pohod Tragom vitezova Ivanovaca Ivanščica PK Ivanec, Ivanec		
23.6.	Pohod na Veliku Slavicu Gorski Kotar – Vrata – Velika Slavica PD Pljusak, Rijeka		

Knjiga Planine/Mountains povodom 150. obljetnice organiziranog planinarstva u Hrvatskoj

Sredinom svibnja 2024. iz tiska izlazi atraktivna planinarska monografija posvećena 150. obljetnici organiziranog planinarstva u Hrvatskoj. Na 296 stranica dvojezične hrvatsko-engleske monografije Planine/Mountains predstavljene su sažeto hrvatske planine, organizirano planinarstvo i postignuća u raznovrsnim planinarskim djelatnostima. Knjiga je uvezana je u tvrde korice a na njezinim stranicama nalazi se više od 400 reprezentativnih fotografija i slika.

Knjiga izlazi u nakladi Hrvatskog planinarskog saveza i Hanza medije, a urednici Stipe Božić i Alan Čaplar.

Knjiga će biti svečano predstavljena 16. svibnja 2024. na otvaranju festivala Brdo knjiga u Samoboru.

Knjiga se po promotivnoj cijeni od 25,00 € može naručiti ili nabaviti u Hrvatskom planinarskom savezu (Kozarčeva 22, Zagreb; www.hps.hr, hps@hps.hr, tel. 01/48-23-624 ili 01/48-24-142). Za slanje poštom na cijenu se obračunavaju troškovi poštarine.

BRDO KNJIGA

3. festival knjiga i planina

ČETVRTAK, 16. 5. • Centar za mlade Bunker, Samobor

18:30 Otvaranje izložbe slika „Planine“

izlaže: likovna umjetnica Ana Ratković Sobota

19:30 SVEČANO OTVARANJE FESTIVALA – Promocija knjige „Planine / 'Mountains'“

Program povodom 150. obljetnice organiziranog planinarstva u Hrvatskoj
sudjeluju: Stipe Božić i Alan Čaplar, urednici knjige

20:30 Skrivena premijera

Glazbeni gosti večeri: PAVEL

PETAK, 17. 5. • Centar za mlade Bunker, Samobor

18:30 Predstavljanje novog zemljovida Samoborskog gorja

sudjeluju: članovi HGSS stanice Samobor

19:30 O blagu i ljudima na Velebitu i Zelengori – transhumantno stočarstvo u Dinaridima

sudjeluju: Maja Grgurić Srzentić, arheologinja; Ivo Lučić, novinar, publicist i karstolog; Marko Lorenzo Blaslov, fotograf

20:30 Okrugli stol „Slijedi školjke do knjige: Camino de Santiago“

sudjeluju: Boris Trupčević i Tomislav Birtić, 'peregrinosi' i autori knjiga koje su nastale na hodočasničkom putu Camino de Santiago; moderira Roman Simić, pisac i 'peregrino'

SUBOTA, 18. 5. • PP Žumberak / Centar za mlade Bunker, Samobor

09:00 Izlet u Park prirode Žumberak – Samoborsko gorje

organizirani pješački izlet uz kulturni program za djecu i odrasle

18:30 Predstavljanje Cinehill Film Festivala

sudjeluju: Igor Mirković i Milena Zajović, organizatori festivala

19:30 Predstavljanje knjige „Bez daha“

sudjeluju: Darko Berljak, vođa hrvatskih himalajskih ekspedicija i autor tri knjige na temu Himalaje; Darija i Iris Bostjančić, prve sestre na svijetu koje su se zajedno popele na vrh Mount Everesta

20:30 Alpinističko predavanje: Viki Grošelj

O svojoj najnovijoj knjizi „Moje 33 ekspedicije“ i o svom alpinističkom putu govori jedan od najvećih slovenskih alpinista i autor deset knjiga.

NEDJELJA, 19. 5. • Samoborsko gorje

09:00 – 15:00 Kulturno uzdizanje na Samoborsko gorje

Neformalno druženje gostiju i posjetitelja festivala na pješačkoj turi u Samoborskom gorju uz kreativne pauze tijekom kojih će se čitati ulomci iz djela hrvatske planinske književnosti uz glazbenu pratnju.

Organizator: Libricon[®]

Festival
podržavaju:

Zagrebačka
županija

GRAD SAMOBOR
IZ OBLASTI
KULTURE

bim
sport

OPĆINA
SAMOBOR

Suorganizator:

PUCKO
OTVORENO
UČILIŠTE
SAMOBOR

Večernji
list

TOP
RADIO

radio
samobor

afekt

DRUŠTVO
DREAMSKIE

CRAFT
Lynx
distillery

3
ET

Premetaljka:

KA KILAVE ALPE

[ime planine]

Rješenje premetaljke iz prethodnog broja:

JETI I SVILA = SVETI ILIJA

Kada odgonetnete rješenje!

Rješenje premetaljke prijavite do 20. svibnja 2024. putem web obrasca na stranici

<https://www.hps.hr/premetaljka/>

Točno rješenje i imena čitatelja koji ga prijave objavit ćemo u idućem broju.

Točno rješenje premetaljke iz prethodnog broja do zaključenja ovoga broja prijavili su:

(Redoslijed imena ne prikazuje vremenski redoslijed prijava rješenja i ne predstavlja rang-listu čitatelja!)

1. Krunoslav Ružić, PD Kalnik, Križevci
2. Igor Bencetić, PD Izletnik, Zagreb
3. Tanja Grivičić, HPD Zagreb-Matica, Zagreb
4. Ivan Gracin, HPD Runolist, Zagreb
5. Krešimir Gracin, HPD Runolist, Zagreb
6. Davor Protulipac, HPD Martinščak, Karlovac
7. Marijan Turković, HPD Klek, Ogulin
8. Darko Prusina, PD Zanatlja, Osijek
9. Jura Kolar
10. Katarina Lovreček, HPD Jastrebarsko, Jastrebarsko
11. Dražen Manojlović, PD Kalnik, Križevci
12. Karla Antić, PD Vršak, Brod Moravice
13. Ognjen Radić, HPD Sveti Ilija, Baška Voda
14. Nikola Nišević, PK Ivanec, Ivanec
15. Darko Kos, PK Ivanec, Ivanec
16. Ivan Sadaić, PD Zagorske steze, Zabok
17. Branka Bosanac, PD Strilež, Crikvenica
18. Željko Vinković, HPD Bilogora, Bjelovar
19. Andrea Rako
20. Hrvoje Zorc, Zagreb
21. Antun Kasapović, HPD Sunovrat, Varaždin
22. Dijana Maljevac
23. Katarina Boras
24. Igor Bencetić, PD Izletnik, Zagreb
25. Vesna Čaplar, HPD Željezničar, Zagreb
26. Mirjana Malenica, HPD Dirov brijeg, Vinkovci
27. Dario Abramović, PD Kamenjak, Rijeka
28. Ivan Perak, HPD Runolist, Zagreb
29. Frane Marković, HPD Japetić, Samobor
30. Domagoj Pavlin, HPD Željezničar Zagreb
31. Daliborka Pavlin, HPD Željezničar Zagreb
32. Ružica Medvarić-Bračko, HPD Bilo, Koprivnica
33. Darko Matić, HPD Zaprešić, Zaprešić
34. Stjepan Hanžić, PD Zagorske steze, Zabok
35. Dejan Šimunović, HPD Petehovac, Delnice
36. Ivan Ritoša, PD Kamenjak
37. Darko Fischer, HPD Bršljan-Jankovac, Osijek
38. Vlasta Klem, HPD Liska, Ilok
39. Vedran Živković, Split
40. Ante Škovrlj, Split
41. Ivica Čepuran, HPD Martinščak, Karlovac
42. Dragan Trboglav, HPD Gledavac, Metković
43. Roan Rašuo, PD Skitaci, Labin
44. Dubravka Hržica, PD Zagorske Steze, Zabok
45. Ivan Capan
46. Ante Škrobonja, PD Opatija, Opatija
47. Paula Horvatić, HPD Zaprešić, Zaprešić
48. Maja Batista, HPD Gora, Zagreb

Sveti Ilija na Pelješcu

IGLU ŠPORT

NAJBOLJA PLANINARSKA OPREMA

www.iglusport.hr

WWW.HERVIS.HR

PUEZ AQUA 4 / planinarska jakna **139,99 €** 1.054,75 HRK

PUEZ SPORTY DRY / planinarska majica **39,99 €** 301,30 HRK

PEDROC 3 / planinarske hlače **89,99 €** 678,03 HRK

ALP MATE MID WATERPROOF / planinarske cipele **169,99 € 133,99 €** 1.280,79 HRK 1.002,09 HRK

MTN TRAINER 2 25L / muški ruksak za planinarenje **139,99 €** 1.054,75 HRK

MTN TRAINER 2 22L W / ženski ruksak za planinarenje **129,99 €** 979,41 HRK